

MV/RHOA 124530: 23

Tornio Suensaari

Kaupunkiarkeologinen inventointi

Uudistettu versio 2001

Teemu Mökkönen 2001

Museovirasto
Rakennushistorian osasto

Teemu Mökkönen

**Tornio Suensaari. Kaupunkiarkeologinen inventointi
Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointiprojekti.**

**Museovirasto
Rakennushistorian osasto**

2001

osin uudistettu versio
Alkuperäinen 2000

Kantakartat © Tornion kaupungin mittaus-toimi 2001

Valokuvat © Museovirasto

URN:NBN:fi-fe20031236

ARKISTO JA REKISTERITIEDOT

Kohde: TORNIO Suensaari
Kuntanro: 851

Tutkimus: Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointi
Ajoitus: Keskiaikainen kauppapaikka, Tornio perustettu v. 1621, vanhin kaupunkimittaus 1640-luvulla
Peruskartta: 2541 03 TORNIO

Tutkimuslaitos: Museovirasto, Rakennushistorian osasto
Kenttätyönjohtaja: Teemu Mökkönen
Kenttätyöaika: 13.-22.6. 2000
Tutkitun alueen laajuus: n. 0,15 km²
Tutkimuksen kustantaja: Museovirasto, Rakennushistorian osasto

Mustavalkonegatiivit: MV/RHOA 124530: 1-35

Aikaisemmat tutkimukset:

Koivunen, Pentti 1966: Tornion raatihuoneen paikan kaivaus 1966. MV/RHOA.
Ylimaunu, Timo 1996: Kertomus Tornion Aspion ja Viippolan tonttien kaupunkiarkeologisesta koekaivauksesta kesällä 1996. Tontti 00400020003. MV/RHOA.
Ylimaunu, Timo 1999: Kertomus kaupunkiarkeologisista tutkimuksista Tornioista, Keskikatu 13 -tontilta vuonna 1999 (T13-99). MV/RHOA.
Ylimaunu, Timo 1999: Purran ja Ahon tonttien kaupunkiarkeologiset tutkimukset Torniossa vuonna 1999. MV/RHOA.
Ylimaunu, Timo 1999: Keskikatu-Jääkärinkatu, YIT:n tontti. Tontti 00200030007. Kaivauskertomusta ei vielä jätetty.
Ylimaunu, Timo 1999: Keskikatu, Rakennustuotteen kortteli. Tontti 00400140009. Kaivauskertomusta ei vielä jätetty.
Herva, Vesa-Pekka 2000: Tornio Govenius. Kaupunkiarkeologiset pelastuskaivaukset. MV/RHOA.
Ylimaunu, Timo 2000: Tornio Jääkärinkatu 18-20. Arkeologinen konekaivuun valvonta / kaupunkiarkeologiset pelastuskaivaukset. MV/RHOA.

Kirjallisuusviitteet: *Alatalo, Seppo 1993: Tornion rakennuskannan täydennysinventointi 1993.* Raportti. Tornionjokilaakson maakuntamuseon ja Museoviraston rakennushistorian osaston arkistoissa.

- Heljala, Minna 1996:** Miksi Keskikatu on tärkeä Torniolle?. *Tornionlaakson vuosikirja 1996.*
- Hyötyniemi, Yrjö 1978:** Omaa rahaa Tornionlaaksossa – Könkään ruukin poletit ja setelit 1658-1686. *Faravid 2/78. Pohjois-Suomen historiallisen yhdistyksen vuosikirja II.*
- Kaisanlahti, Juha & Törmänen, Mikko 1984:** *Tornion kantakaupungin rakennuskannan inventointi ja toimenpidesuosituksset.* Kohdeinventointilomakkeet. Tornionlaakson maakuntamuseon ja Museoviraston rakennushistorian osaston arkistoissa.
- Kaisanlahti, Juha & Törmänen, Mikko 1985:** *Tornion kantakaupungin rakennuskannan inventointi ja toimenpidesuosituksset.* Tornionlaakson maakuntamuseon raportti 1985.
- Koivunen, Pentti 1968:** Tornion vanhan raatihuoneen paikan kaivaus ja esinelöydöt. *Tornionlaakson vuosikirja 1968.*
- Kostet, Juhani 1982:** Ruotsin vallan aikaisia asemakaavakarttoja Pohjan Tornioista. *Faravid 6/82. Pohjois-Suomen historiallisen yhdistyksen vuosikirja VI.*
- Kostet, Juhani 1995:** Cartographia urbium Finnicarum, Suomen kaupunkien kaupunkikartografia 1600-luvulla ja 1700-luvun alussa. *Monumenta Cartographica Septentrionalia 1.*
- Mäntylä, Ilkka 1971:** *Tornion historia I (1621-1809).* Tampere.
- Rinne, Juhani 1911a:** Tornion kaupungin kirkosta. *Suomen Museo XVIII.*
- Rinne, Juhani 1911b:** Tornion vanha kirkko. *Suomen Museo XVIII.*
- Rinne, Juhani 1921:** Tornion kirkko ja sen haudat. *Tornio 1621 12/5 1921.* Oulu.
- Tammela, Eino 1941:** Tornion kaupungin pesäluetteleja 1666-1800 (Bouppteeningar in Torneå stad). Peräpohjolan ja Lapin kotiseutuyhdistyksen julkaisuja IV. Tornio.
- Ylimaunu, Timo 1999:** Palokerroksia, hirsisalvoksia ja kolikoita – kaupunkiarkeologisia tutkimuksia Lapin vanhimmassa kaupungissa. *Tornionlaakson vuosikirja 1999.*

Alkuperäisen tutkimusraportin säilytys:

Museoviraston rakennushistorian osaston arkistossa (MV/RHOA)

Museoviraston rakennushistorian osaston kaupunkiarkeologiatietokannan pääkortin sisältö

Pääkortti

Tornio

Torneå

Kunta 851

Perustamisvuosi

1621

Yleistä

- Kaupungin paikalla oli vanha kauppapaikka jo keskiajalla.
- Nykyinen asemakaava pohjautuu alkuperäiseen.
- Vanha hautausmaa on nykyisin rakennetulla kaupunkialueella.
- Kirkolta kaupungin halki rantaan johti ns. Kirkkosilta, puukatteinen viemärioja, jota pitkin kuljettiin kirkolle.
- Vauraimmat porvarit asuivat rantakorttelissa.
- Kirkon takana oli kaupungin hirsipuu ja mestauspaikka.
- Kirkon takana Suensaaren keskiosissa oli tuulimyllyjä.

Rakennukset

- Ensimmäinen raatihuone valmistui 1623, hylättiin tai tuhoutui 1630-luvun lopulla. Toinen raatihuone rakennettiin n. 1640 torin itäpäähän, mutta se tuhoutui jo ennen v. 1655. Kolmas valmistui 1660-luvun alussa, mutta paloi 1672. Neljäs raatihuone valmistui 1690-luvulla torin länsipäähän. Sen paikalle rakennettiin 1722 viides raatihuone, joka paloi 1871. Kolmea viimeistä raatihuonetta on 1960-luvun lopulla tutkittu kaivauksin.
- Kaupunkilaiset kävivät aluksi Alatornion kirkossa. Oma kirkko valmistui vasta 1645, mutta tuhoutui jo 1682. Vanha kirkko sijaitsi Suensaaren kansakoulun paikalla. Uusi kirkko valmistui 1685 ja on säilynyt.
- Puukaupunki, mutta kivikellareita 1600-luvulta.
- Rannalla aittarivi.

Isovihan tuhot

Venäläiset hyökkäsivät 1715-1717 useita kertoja Tornioon polttaen vähä vähältä kaupunkia. Lopulta jäljellä oli vain kirkko ja joitakin vähäisiä rakennuksia.

Muuta

6.6.-3.9.2000 Näyttely "Palokerroksia ja hirsisalvoksia" kaupunkiarkeologisista kaivauksista Tornionlaakson maakuntamuseossa.

Yhteystietoja

- Tornionlaakson maakuntamuseo (museonjohtaja Henri Nordberg, maakuntatutkija Minna Heljala)
- Lapin ympäristökeskus, Rovaniemi
- Tornion kaupunki, kaupunkirakenne (kaup.arkk. Heikki Pirilä, asemakaava-arkkit. Seija Pirilä), kunnallistekniikka (kaup.insin. Heikki Erkkilä)

www-museo

<http://www.tornio.fi/kulttuur/museo/>

www-kaupunki

<http://www.tornio.fi/defaultjs.htm>

www-yke

<http://www.vyh.fi/lap/lap.htm>

TIIVISTELMÄ

Tornion kaupunkiarkeologinen inventointi oli Museoviraston Rakennushistorian osaston Vaasa- ja suurvalta-aikaisten kaupunkien inventointiprojektin ensimmäinen kenttätutkimus. Tutkimuksessa määriteltiin ennen Isoa vihaa (1713-1721) rakennetun kaupunkialueen kulttuurikerrosten todennäköinen säilyneisyys. Säilyneet alueet jaettiin kahteen luokkaan: 1. Säilyneisiin, tutkimuksellisesti erityisen mielenkiintoisiin alueisiin ja 2. Todennäköisesti säilyneisiin tai vain osittain tuhoutuneisiin alueisiin. Vanha kaupunkialue määriteltiin asemoimalla vanhat kaupunkimittauksiin perustuvat kaavakartat nykyisen asemakaavan pohjakartan päälle samaan mittakaavaan. Vanhalle kaupunkialueelle sijoittuvien nykyisten tonttien kerrosten säilyneisyys arvioitiin nykyisen rakennuskannan, aiempien rakennusinventointien sekä kunnan viemäri- ja kaukolämpökaivantokarttojen avulla. Inventoinnin tuloksena Torniossa määritettiin 30 1.luokan tonttia (yht. 2,69 ha) ja 18 2.luokan tonttia (yht. 1,98 ha). Inventoinnin tulokset vietiin projektin kaupunkiarkeologisia inventointeja varten tehtyyn tietokantaan.

SISÄLLYS

1. TYÖN LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	2
2. KENTTÄTYÖT	4
3. TORNION ASEMAKAAVAN KEHITYS LYHYESTI	4
4. AIKAISEMMAT ARKEOLOGISET TUTKIMUKSET	7
5. ALUEIDEN LUOKITTELU JA LUOKITTELUN PERUSTEET	7
6. RAPORTIN LAATIMINEN	7
7. INVENTOINNIN TULOKSET	8

LIITTEET

Liite 1	Inventointialue
Liite 2	Vanhat kartat asemoituina nykyisen kaavakartan päälle samaan mittakaavaan
Liite 2.1	Karttojen merkkiselitykset
Liite 2.2	1640-l. alkupuolen kaupunkimittaus asemoituna nykyiselle kaavakartalle
Liite 2.3	Vuoden 1647 kaupunkimittaus asemoituna nykyiselle kaavakartalle
Liite 2.4	Vuoden 1697 kaupunkimittaus asemoituna nykyiselle kaavakartalle
Liite 2.5	Vuoden 1750 kaupunkimittaus asemoituna nykyiselle kaavakartalle
Liite 3	Vuoden 1750 kaupunkimittaus asemoituna vuoden 1963 kaavakartalle
Liite 4	Tutkimuksellisesti ja suojeullisesti mielenkiintoiset alueet
Liite 4.1	Koko vanhan kaupungin alue
Liite 4.2	Vanhan kaupunkialueen pohjoisosa
Liite 4.3	Vanhan kaupunkialueen eteläosa
Liite 5	Kaupunkialueella tehdyt arkeologiset tutkimukset
Liite 6	Kohdeluettelo (5 sivua)
Liite 7	Kohdekuvaukset (12 sivua)
Liite 8	Tonttien rakennuskanta (4 sivua)
Liite 9	Negatiiviluettelo (4 sivua)
Liite 10.1-16	Kuvataulut

TORNIO SUENSAARI – Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkiarkeologinen inventointi

Teemu Mökkönen 2000

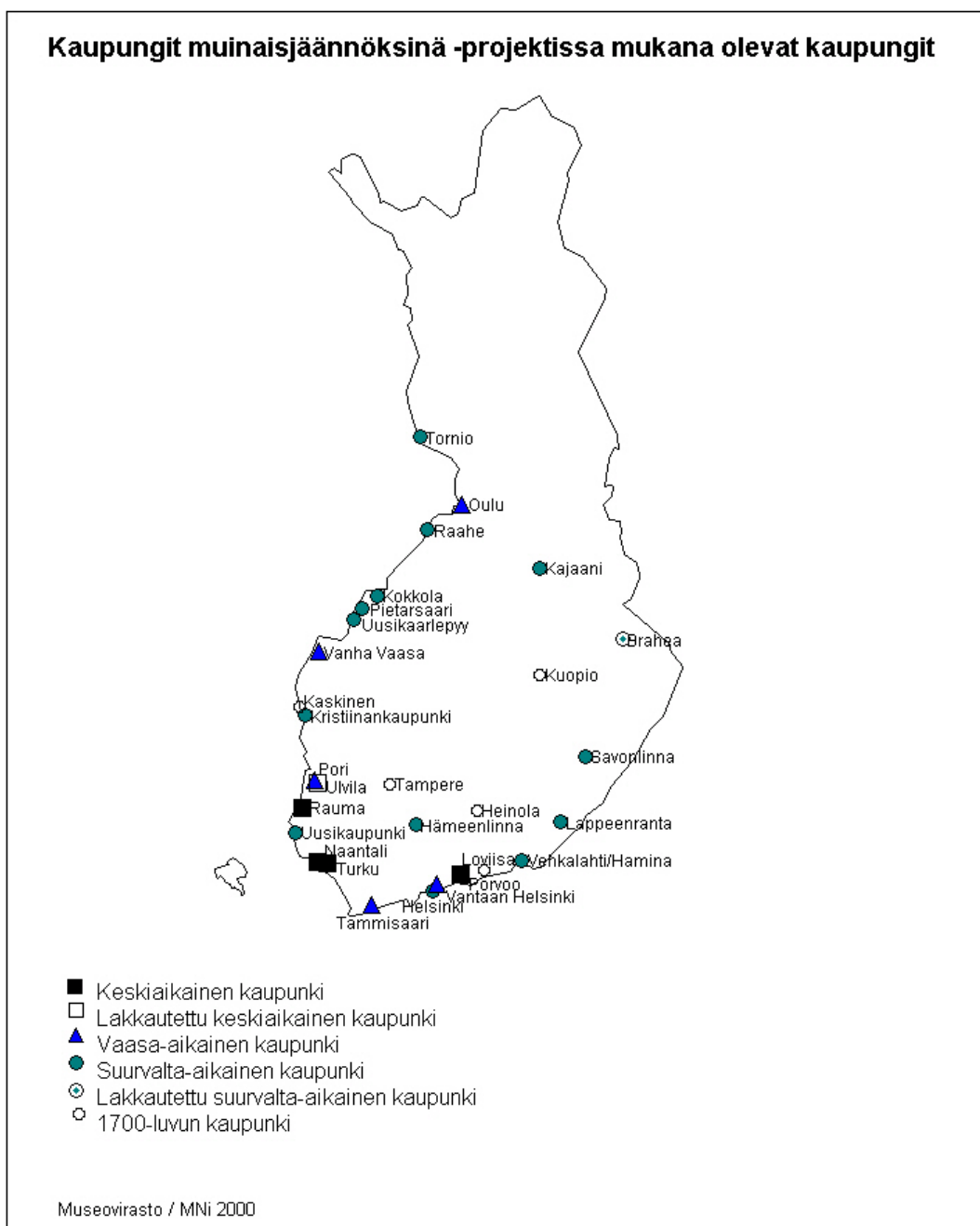
1. Työn lähtökohdat ja tavoitteet

Suomen aiemmat kaupunkiarkeologiset inventoinnit ovat keskittyneet keskiaikaisiin kaupunkeihin, joiden arkeologinen inventointi toteutettiin jo 1980-luvulla (Turku, Porvoo, Rauma ja Naantali, ks. Museoviraston ja Turun maakuntamuseon julkaisusarja *Keskiajan kaupungit - Medeltidsstaden*). 1990-luvun aikana kiinnostus kasvoi myös keskiaikaa nuoremman ajan arkeologista tutkimusta kohtaan. Keskiaikaa nuorempien kaupunkien kaupunkiarkeologista inventointia ei kuitenkaan ole Suomessa aiemmin tehty muualla kuin Helsingissä (ks. Markku Heikkisen julkaisu *Vaasa-ajan kaupungit 1*, ks. myös Helsingin kaupungin museon julkaisu *Narinkka 1994*).

Tornion kaupunkiarkeologinen inventointi on ensimmäinen kenttätutkimuskohde jo v. 1998 käynnistyneessä Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkien inventointiprojektissa (ks. kuva 1). Inventoinnin tavoitteena oli kartoittaa, millä alueella Tornion 1600-luvun ja 1700-luvun alun kaavoitetun kaupunkialueen kerrostumat ovat säilyneet ja millä tuhoutuneet. Inventoinnin perusteella määritetään muinaismuistolain koskemat alueet. Inventoinnin avulla pyritään luomaan tilanne, jossa eri kaupunkien muinaismuistoalain koskemat alueet olisivat samalla lähtöviivalla.

Kaupunkiarkeologisen inventoinnin lähtökohdat poikkeavat huomattavasti perinteisestä esihistoriallisesta muinaisjäännösinventoinnista. Kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa potentiaalisen muinaisjäännöksen sijainti ja rajat ovat jo ennalta tunnettuja. Tunnettujen rajojen sisällä määritellään eri alueiden säilyneisyys ja rakentamisen alun ajankohta käytävissä olevien lähteiden ja paikan päällä tapahtuvan maastotarkastuksen avulla. Inventoinnin yhteydessä ei kaiveta koekuoppia, joten inventoinnin tuloksena saadut säilyneisyysluokat ovat vain todennäköisyyksiä. Arkeologian ja historian tutkijoille inventoinnin tulokset antavat kuitenkin kuvan siitä, mitä on jo menetetty ja mitä on vielä jäljellä. Inventointi tarjoaa myös kaavoittajille ja rakennuttajille jo etukäteen tiedon todennäköisistä muinaisjäännösalueista, joilla on syytä varautua tutkimuksiin ennen tuhoavan rakentamisen aloittamista.

Inventoinnin avulla pyritään luomaan tilanne, jossa eri kaupungit ovat arkeologian osalta keskenään tasavertaisessa asemassa. Muinaismuistolaki koskee kaupungeissa ennen vuotta 1809 rakennettua aluetta, mutta erityistä huomiota kiinnitetään ennen isoa vihaa (1713-1721) rakennettuun alueeseen. Inventoinnin tuloksena valmistuva perusselvitys antaa kaavoitukselle, tutkimukselle, suojelulle ja rakentamiselle selkeän lähtötilanteen. Museoviraston Vaasa- ja suurvalta-ajan kaupunkien inventointiprojektin avulla pyritään mahdollistamaan: 1) Muinaismuistolain tarkoituksenmukainen, ennakoiva ja tasapuolinen käyttö, 2) Suojelun, kaavoituksen, tutkimuksen ja rakentamisen yhteensovittaminen ja 3) Kokonaisvaltainen kaupunkiarkeologinen tutkimus. Projektin aikana pyritään myös määrittelemään kaupunkiarkeologinen toimintamalli ja tutkimusstrategiat.

Kuva 1. Suomen kaupungit keskiajalta 1700-luvulle.

2. Kenttätyöt

Ennen kenttätutkimusvaihetta Tornioista oli jo kerättyä perustiedot (mm. tulipalot, väkiluku, kartat, arkeologiset tutkimukset) kaupunkiarkeologiseen tietokantaan ja osa vanhoista asemakaavakartoista (v. 1647 ja 1750) muutettuna digitaaliseen muotoon nykyisen kaavakartan kanssa samaan mittakaavaan. Inventoinnin raportointivaiheessa myös 1640-luvun alun asemakaavakartta ja v. 1697 asemakaavakartta asemoitiin nykyisen kaavakartan päälle samaan mittakaavaan.

Tornion kaupunkiarkeologisen inventoinnin kenttätyövaiheeseen käytettiin yhteensä 9 vrk (13.-22.6. 2000). Tuona aikana Tornion Suensaaren isoa vihaa vanhemmalla kaupunkialueella sijaitsevat nykyiset tontit käytiin yksi kerrallaan läpi (ks. Liite I). Jokaisen kerrostumiltaan todennäköisesti kokonaan tai osittain säilyneen tontin nykyinen rakennuskanta ja kunnallistekniset kaivannot selvitettiin kunnan virkamiehiltä saatujen kanta-, viemäri- ja kaukolämpölinjakarttojen avulla. Apuna käytettiin myös Tornion kunnan rakennuskannan kohdeinventointilomakkeita (alkuperäinen v. 1984, täydennys 1993, ks. myös Kaisanlahti, Juha & Törmänen, Mikko 1985: *Tornion kantakaupungin rakennuskannan inventointi ja toimenpidesuositukses*. Tornionlaakson maakuntamuseon raportti). Jokaisesta kohteesta täytettiin inventointilomake, josta tiedot sitten siirrettiin kaupunkiarkeologiseen inventointi-tietokantaan. Lisäksi tonttien säilyneet alueet hahmoteltiin kantakarttaan sekä tonteista otettiin yleiskuvia. Todennäköisesti kerrostumiltaan täysin tuhoutuneista tonteista ei kirjattu mitään tietoja.

Tonteilla mahdollisesti säilyneiden kerrostumien ikäys tehtiin vanhojen karttojen avulla. Nykyisen kaavakartan päälle liitettujen v. 1647 ja v. 1750 kaavakarttojen lisäksi apuna käytettiin jälkityövaiheessa myös aivan 1640-luvun alun sekä v. 1697 kaavakarttoja, joista jälkimmäisessä on esitettyä ensimmäistä kertaa myös Tornion tonttijako. Vuoden 1697 Tornion kaavakartta on viimeinen ennen Ison vihan tuhoja laadittu esitys kaupungin asemakaavasta. 1700-luvulla iso vihan tuhojen jälkeen Tornion asemakaava säilytti vielä 1600-luvun jokea seurailevan yleispiirteensä, mutta tietty ajan hengen mukainen pyrkimys säännöllisyyteen ja pienemmät palokujien erottamat korttelit tekivät 1700-luvun puolivälin asemakaavasta aiemmasta poikkeavan. Vuoden 1697 kaavakartan käyttö oli kuitenkin kaupungin reuna-alueilla hieman ongelmallista, sillä kartassa kirkon ja rakennettujen kortteleiden välinen suhde poikkeaa todellisuudesta sen verran paljon, että se aiheutti vaikeuksia kartan asemoinnissa. Tämän takia vuoden 1697 kartan itäisimpien kortteleiden sijaintiin on syytä suhtautua pienellä varauksella.

3. Tornion asemakaavan kehitys lyhyesti

Tornion kaupungin vanhin kaupunkimittauksiin pohjautuva kartta on 1640-luvun alusta. Kartasta selviää, ettei Torniossa ole tapahtunut asemakaavoituksen suhteen suuria mullistuksia (ks. Liitteet 2: 1-4 ja 3 ja taulukko 1). 1600-luvun Rantakatu vastaa nykyistä Åströmin- ja Jääkärintatua. 1600-luvun Tornion toista pääkatua, Takakatua, vastaa nykyisin Välikatu. 1700-luvun alkupuolen Ison vihan hävityksen jälkeen Tornion asemakaavaa muutettiin pilkkomalla kortteleita pienemmiksi palokujien avulla (ks. kartta vuodelta 1750, Liite 2:4). Nykyisin näitä 1700-luvun palokujia on vielä jäljellä nykyisen Museopolun paikalla sekä Åströminkadun ja Keskikadun välillä Nymanin talon ja Viippolan talon välillä. Tornion vanhan kaupungin alueella asemakaava vastasi vielä 1960-luvun

Vuosi	Otsikko	Nimi	Selite	Viite	Originaali	Huom.
1620-luku			Kalastukseen ja verotukseen liittyvä; kaupunkialueen rajausta summittaisesti piirretty.	Kostet 1995: kartta 13.	Ut. känd. proven. nr. 435 (kartavd. m. form.). RA.	
1640-luvun alku	Torneå stadh	Olof Bure (?)	Tulliaidan rajoittama kaupunkialue. 16 korttelia kahdeksan korttelin riveissä ja 33 aittaa. Kirkkoa ei ole merkitty.	Kostet 1995: kartta 14. (,15, 16); Mäntylä 1971:27,30	Lantmät. lev. 1892 nr. 40 (kartavd. m. form.). RA.	Liite 2.2. Kartasta on lisäksi kaksi kopiota 1600-luvun puolivälistä; niihin on kuitenkin merkitty kirkon paikka (Kostet 1995: kartat 15-16).
1647		Erik Widman	Yksityiskohtainen; kujat ja korttelien rajat. Tonttijako puuttuu. Tulliaita ja kirkko.	Kostet 1995: kartta 17.	Ut. känd. proven. nr. 433 (kartavd. m. form.). RA.	Liite 2.3. Kirkko lisätty myöhemmin!
1690-luvun puoliväli	Plant öfwer Tornö Stadh	Hans Kruse	Monipuolinen geometrinen mittaus. Tontit, laiturit, pellot, niityt, kirkko, tulliaita. Vrt. vuoden 1697/1698 kartta.	Kostet 1995: kartta 41.	Lantmät. lev. 1892 nr. 41 (kartavd. m. form.). RA.	
1697/1698	Geometrisk afrijtning Oppå Tornö stadh samt delineation och uthräckning oppå alle Tompterne och ägorne innom staqvetet belägne hvilka ägor och Tompterne af fölliande Intressenter brukas och ärö af undertecknat affatande och calculerade An:o 1697. Datum Um	Hans Kruse	Tonttien ja palstojen numerointi ja selitykset. Vrt. 1690-luvun puolivälin kartta.	Kostet 1995: kartta 41-42; Lilius 1985: kuva 4; Mäntylä 1971:148.	Lantmät. lev. 1892 nr. 41, 43 (kartavd. m. form.) RA.	Liite 2.4

Taulukko 1. Torniota kuvaavat isoa vihaa (1713-1721) vanhemmat kartat.

Vuosi	Otsikko	Nimi	Selite	Viite	Originaali
1736-37	Veue de la Ville at des Environs de Torneå Située dans l'Isle ou la Presqu'Isle de Swentzar vers le fond du Golfe de Bothnie		Lintuperspektiiviirros, ei varsinainen kartta. Teoksesta R. Outhier: Journal d'un Voyage fait au Nord 1736-37.	Mäntylä 1971:246; ks. myös MV hist.k.a.	
1750	Charta öfver Torneå Stad till dess Tomter, Gator och Inledning samt Belägenhet Afmätt Åhr 1750 arf Es. Hackzell.	Esaias Hackzell	Tulliaidan rajaama kaupunkialue, 3 kortteliriviä, kirkko, raatihuone ja perusteellinen tontinomistajaluettelo. Tontit jaettu palokujilla pienemmiksi.	Kostet 1983: kuva 12.	RA. Kopio Tornionjokilaakson maakuntamuseossa. Liite 2.5
1758	Charta öfver Torneå Stads Tomter och Ägor inom Stadqvettet uti Westerbotts Höfdinge Döme såsom den Blifwit författad och beskrefwen af framledne Landmätare Hans Kruse År 1697.	Zachris Plantin	Kopio Krusen 1697 kartasta.	Kostet 1983: kuva 15.	Kopio Krusen v. 1697 kartasta. Tornionjokilaakson maakuntamuseo.
1782	Geometrisk Charta öfwer Torne Stad till dess Tomter, Gator, Gränder och Belägenheter, författad år 1782 af A. Mr. Merckell, afvittr. Landmätare i Vesterbot.	A. Fr. Merckell	Yksityiskohtainen; kujat ja korttelien rajat. Kirkko, tonttijako, rakennukset ja tonttiomistajaluettelo. Perustuu tarkkoihin mittauksiin.	Kostet 1983: kuva 18.	Sign. Lantmät. Lev. 1892 nr 43 a (kartavd. M. form.) RA
1800-luvun alku	Utländska kartor. Stads- och fästningsplaner. Finland. Torneå.		Korttelialueet ja kirkko.	Kostet 1983: kuva 20.	Ruotsin sotaarkisto.
1809	Belägenheten af Torneå stad utgifven af N. G. Werming.	N. G. Werming	Laajempi karttaesitys kaupungin ympäristöstä. Kaupunkialueesta esitettyinä korttelialueet ja kirkko.	Kostet 1983: kuva 21.	Tornionjokilaakson maakuntamuseon kokoelmissa.
1820	Karta öfver Belägenhet omkring Torneå	Malmborg	Laajempi karttaesitys kaupungin ympäristöstä. Kaupunkialueesta esitettyinä korttelialueet ja kirkko.	Kostet 1983: kuva 22	Ruotsin sotaarkisto.
1818	Plan Charta öfver en del af Torneå Stad. Författad till upplysande af det den 15de Februarii 1818 å Bonden Hans Rowa förfvade Rån.		Kirkko ja korttelialueet.	Kostet 1983: kuva 23	Vaasa hovioikeuden arkisto.

Taulukko 2. Tornion kaupunkialuetta kuvaavat kartat isosta vihasta 1800-luvun alkuun.

alussa pitkälti vuoden 1750 asemakaavaa (ks. Liite 3) - ainoastaan suuri osa palokujista oli hävitetty. 1960-luvun jälkeen korttelien kokoa on taas kasvatettu. Esimerkiksi Välikatu jatkui 1960-luvulla, kuten jo 1700-luvun loppupuolella, Suensaaren eteläosista pohjoiseen aina Kirkkotien pohjoispuolelle saakka. Nykyisin Välikatua ei enää ole olemassa Torikadun ja Museopuiston pohjoispuolella. Välikadun kadotessa sitä reunustaneet korttelit ovat yhdistyneet. Tornion 1700-luvun kehityksestä kertovat kartat on kerättyinä taulukkoon 2.

4. Aikaisemmat arkeologiset tutkimukset

Tornion vanhan kaupunkialueen ensimmäinen arkeologinen kaivaus tehtiin jo vuonna 1966 Tornion vanhojen raatihuoneiden ja torin alueella nykyisen Porthaninkadun länsipäässä (ks. Koivunen 1968: Tornion vanhan raatihuoneen paikan kaivaus ja esinelöydöt. *Tornionlaakson vuosikirja 1968*). Ensimmäisten kaivausten jälkeen Torniossa oli kolmenkymmenen vuoden tauko tutkimuksissa. Tällä hetkellä Tornion vanhalla kaupunkialueella on suoritettu yhteensä kahdeksan arkeologista kaivausta, koekaivausta tai valvontaa yhteensä yhdeksän tontin alueella (ks. raportin alusta arkisto ja rekisteritiedot sekä Liite 5).

5. Alueiden luokittelu ja luokittelun perusteet

Tontit jaettiin tutkimuksellisen ja suojeluksellisen mielenkiinnon mukaan *kolmeen luokkaan*: 1.) Säilyneet alueet. Tutkimuksellisesti erityisen mielenkiintoiset ja suojelullisesti arvokkaat alueet. Tähän luokkaan kuuluvat kaikki alueet, joilla 1600-luvun kerrostumat ovat todennäköisesti hyvin säilyneitä. Lisäksi luokkaan kuuluvat tutkimuksellisesti erityisen mielenkiintoiset alueet, kuten esim. raatihuoneen ympäristö ja porvariston asuinalueet, joiden kerrostumat ovat todennäköisesti kuitenkin osittain tuhoutuneet. Ensimmäisen luokan kohteet tulisi pyrkiä suojelemaan tai tilanteen vaatiessa vapauttaa rakentamiselle tapauskohtaisesti arvioitavalla tutkimuksella. 2.) Todennäköisesti säilyneet tai vain osittain tuhoutuneet alueet. Tutkimuksellisesti mielenkiintoiset ja suojelullisesti arvokkaat alueet. Tähän luokkaan kuuluvat 1600-luvun rakennetun kaupunkialueen reuna-alueet, joiden rakennuskäytöstä ei ole täyttä varmuutta. Lisäksi luokkaan kuuluvat 1600-luvun kaavoitetun kaupunkialueen osittain tuhoutuneet osat. Myös 1700-luvun puolella rakennettu kerroksiltaan hyvin tai osittain säilynyt kaupunkialue kuuluu toiseen luokkaan. Toisen luokan alueilla maaperään kajoaminen voidaan tehdä joko arkeologin valvonnassa tai sitten alueella on suoritettava koetutkimuksia. 3.) Tuhoutuneet alueet. Luokkaan kuuluvat vanhan kaupunkialueen ulkopuoliset alueet sekä kaupunkialueen sisältä ne alueet, joiden kerrostumat ovat todennäköisesti jo täysin tuhoutuneet. Maankäyttö kolmannen luokan alueilla ei vaadi arkeologisia tutkimuksia ellei töiden aikana tule vastaan tutkimusta ja dokumentointia vaativia rakenteita tai kerrostumia.

6. Raportin laatiminen

Inventointiraportti on tehty Microsoft Access –tietokantaohjelmalla työstettyyn tietokantaan. Tietokanta koostuu kolmesta taulukosta: *Perustaulukosta*, josta selviävät kaikki ensimmäiseen ja toiseen luokkaan kuuluvat tontit kiinteistötunnuksineen (JHS138 mukaisesti 000 kunta, 000 sijaintialue, 0000 ryhmä ja 0000 yksikkö) ja osoitteineen, *Kohdekuvaus-*

taulukosta, jossa on lyhyt kuvaus kohteesta ja *Rakennustaulukosta*, jossa on lyhyt selvitys tontin rakennuskannasta. Tietokannassa perustaulukon pohjalta tehdystä lomakkeesta pääsee kuvaketta painamalla katsomaan kyseisen tontin kohdekuvausta, rakennuskantaa ja valokuvia. Tässä raportin paperiversiossa tietokannan taulukoista tulostetut raportit ja kuvat ovat liitteinä (Liitteet 6-10). Taulukoissa kohteet on järjestetty kiinteistötunnuksen perusteella juoksevaan järjestykseen pienemmästä isompaan.

Tietokannan toiminnan takia puistoalueiden kiinteistötunnukset ovat yleisestä käytännöstä poikkeavia. Julkisen hallinnon suositusten mukaan (JHS138) kaikkien puistoalueiden ryhmätunnuksena on 9903. Koska inventoidulla alueella oli kaksi puistoa saman kaupungin osan sisällä, päädyttiin yleisten puistotunnusten (Tornion neljännessä kaupungin osassa 85100499030000) sijasta käyttämään yksilöityjä puistotunnuksia. Tämä tehtiin muuttamalla kiinteistötunnuksen viimeinen numero juoksevaksi järjestyslukuksi. Näin ollen Tornion neljännen kaupungin osan puistojen kiinteistötunnukset ovat tässä raportissa seuraavat: Museopuisto 85100499030001 ja Åströminpuisto 85100499030002.

Inventointiraporttiin liittyvät kartat (Liitteet 2-4) on tehty MapInfo 5.5 –ohjelmalla. Pohjaaineistona on käytetty Tornion kaupungin tuottamaa numeerista vektoripohjaista asemakaavan pohjakarttaa. Käytetty asemakaavan pohjakartta on tonttien rajojen ja kiinteistötunnusten osalta päivitetty ajan tasalle, mutta kaikki tied perustuvat vielä vuoden 1987 ilmakuvausaineistoon – tosin rakennuskanta on päivitetty osittain alueilla, joilta on olemassa uudempaa mittausaineistoa.

7. Inventoinnin tulokset

Tornion kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa käytiin paikan päällä läpi yhteensä likimain sata tonttia 1600- ja 1700-luvun kaupunkialueella. Tutkitun alueen pinta-ala on yhteensä n. 0,15 km². Tonttien määrä vaikuttaa suurelta, sillä mukaan on laskettu myös pienet rakentamattomat tontit. Taulukossa yksi on esitetty tutkimuksellisesti ja suojelullisesti merkittävien tonttien jakauma 1. ja 2. luokan kesken.

	Tonttia (kpl)	Pinta-ala (ha)
1. Luokan alueet	30	2,69
2. Luokan alueet	18	1,98
yhteensä	47 (48)	4,67

Taulukko 1. Tornion kaupunkiarkeologisen inventoinnin tuloksena saatujen tutkimuksellisesti ja suojelullisesti merkittävien tonttien määrän ja pinta-alan jakauma 1. ja 2.luokan alueiden kesken. Tonttien todellinen määrä on 47, sillä Åströmin puiston tontilla on sekä 1:n että 2:n luokan alueita.

Torniossa on suhteellisen paljon 1.luokan tontteja. Lisäksi monet ensimmäiseen luokkaan kuuluvista tonteista on pinta-alaltaan suuria. Syynä tähän on Tornion vanhan puisen rakennuskannan säilyminen pitkälle 1970- ja 1980-luvuille. Lisäksi monet tontit ovat jääneet rakentamatta siitä huolimatta, että niiden vanha rakennuskanta on purettu jo vuosia sitten. Enemmistö tutkimuksellisesti ja suojelullisesti mielenkiintoisista alueista sijaitsee Torikadun pohjoispuolella jäävällä vanhan kaupungin alueella, missä moderni rakentaminen on ollut Suensaaren eteläisimpiä osia vähäisempää ja pienimuotoisempaa (ks. Liitteet 4: 1-3).

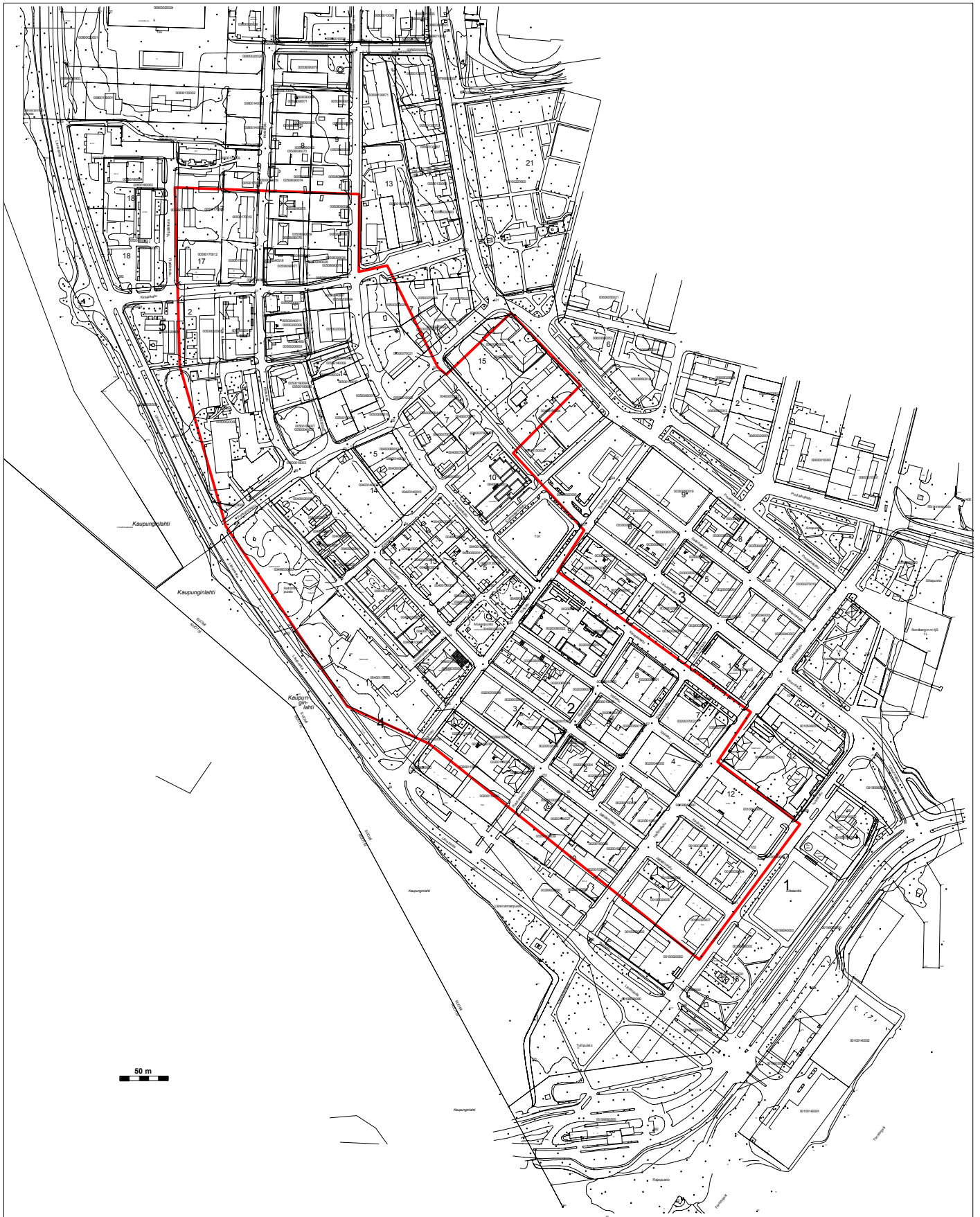
Tietokannasta tulostetut kohdeluettelo, kohdekuvaukset ja luettelo tonttien rakennuskanta löytyvät liitteinä (Liitteet 6-8).

Kaikista 1.- ja 2.-luokan alueilla tehtävistä maaperään kajoavista rakennustöistä on ilmoitettava etukäteen Museoviraston rakennushistorian osastoon (p. 09-40501), josta annetaan tapauskohtaiset toimintaohjeet. Myös Tornion vanhan kaupunkialueen katualueilla tehtävistä kaivutöistä tulee ilmoittaa hyvissä ajoin Museovirastoon.

Helsingissä helmikuun 28. päivänä 2001

_____

Teemu Mökkönen

Pohjakartta © Tornion kaupungin mittaus-toimi 2001

TORNIO SUENSAARI

Kaupunkiarkeologinen inventointi 2000
T. Mökkönen

Inventointialueen rajaus

Ei mittakaavassa

Vanhojen karttojen merkkiselitykset

= rakennetut kaupunkialueet, korttelit ja tontit

= rakentamaton tonttialue

= kartoissa erikseen kuvatut rakennukset kuten kirkko, raatihuone,
tullikamari, vesimylly jne.

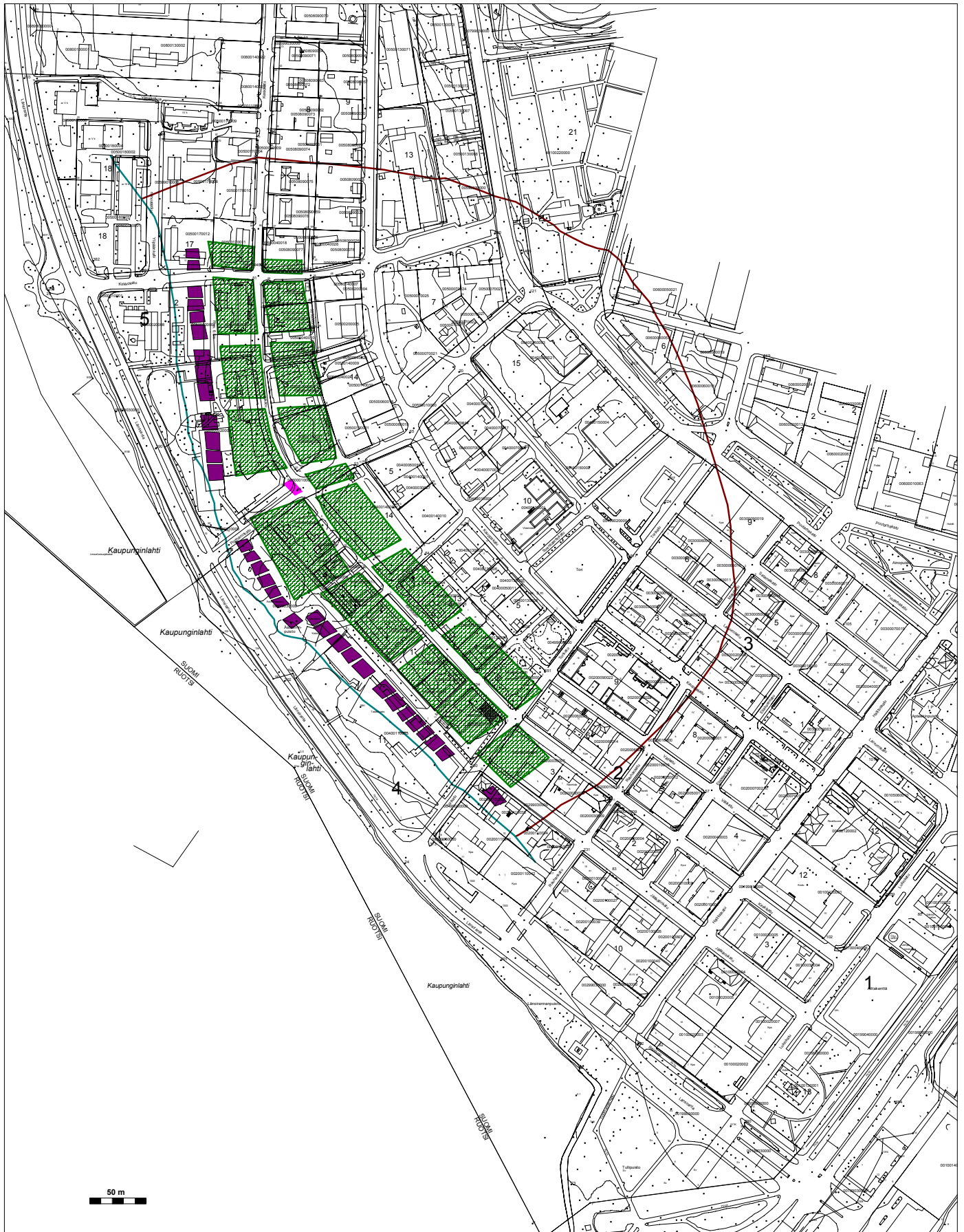
= ranta-aitat

= tulliaita

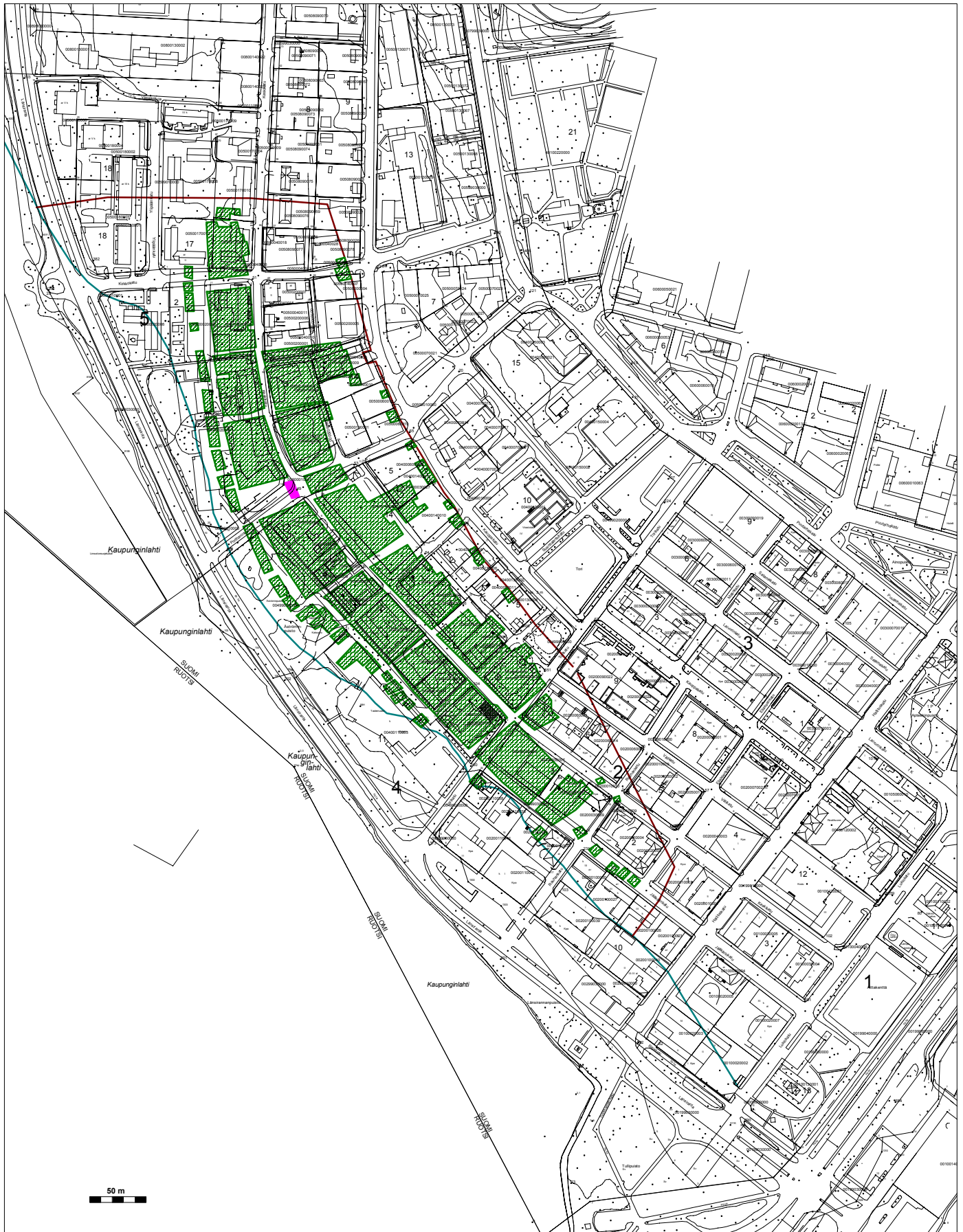
= rantaviiva

Pohjakartta © Tornion kaupungin mittauslaitos 2001

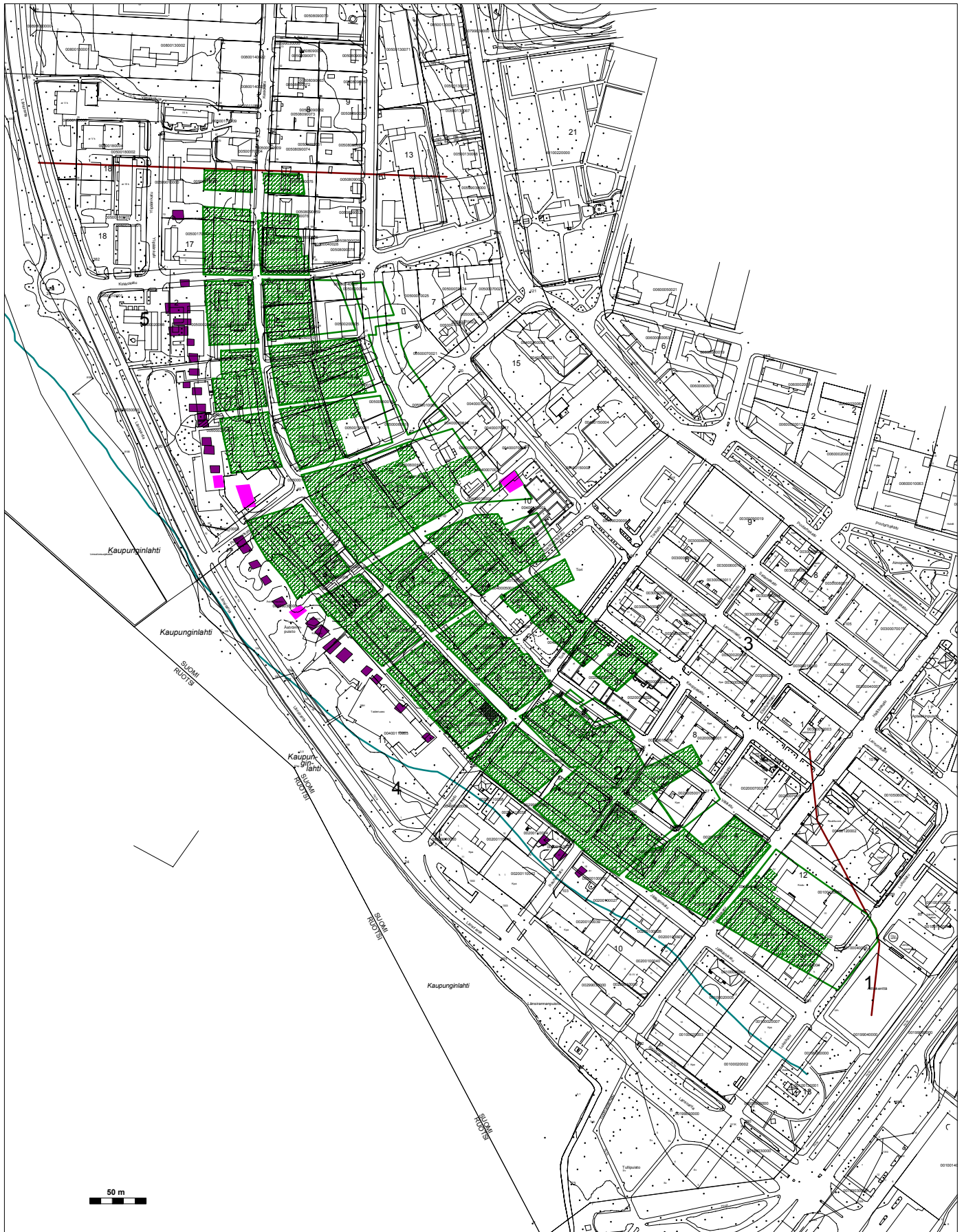
TORNIO SUENSAARI
1640-luvun alkupuolen kaupunkimittaus asemituna nykyiselle kaavakartalle
 Ei Mittakaavassa
 Museovirasto/RHO/T. Mökkönen 2000

Pohjakartta © Tornion kaupungin mittastoimi 2001

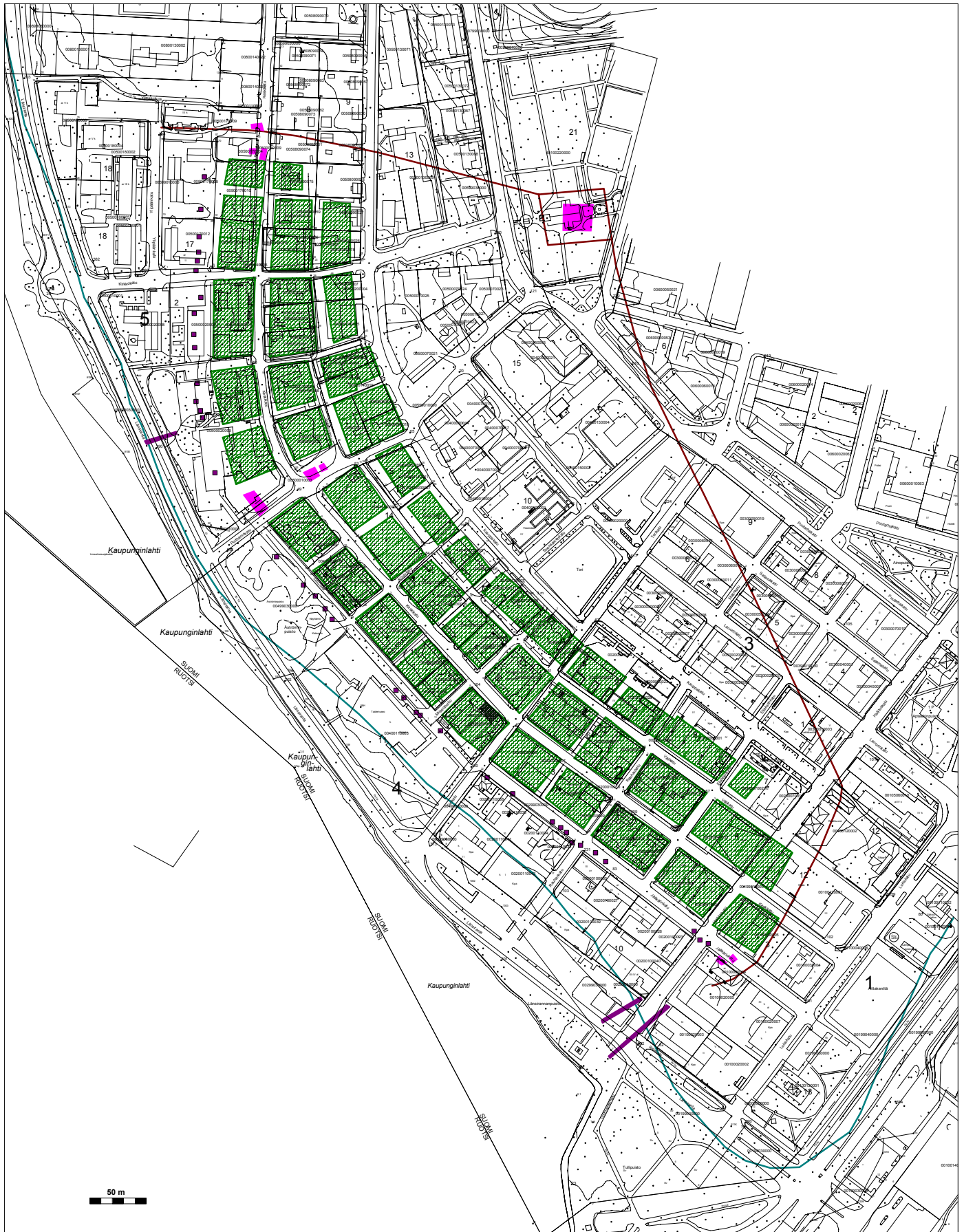
TORNIO SUENSAARI
 Vuoden 1647 kaupunkimittaus asemituna nykyiselle kaavakartalle
 Ei Mittakaavassa
 Museovirasto/RHO/T. Mökkönen 2000

Pohjakartta © Tornion kaupungin mittastoimi 2001

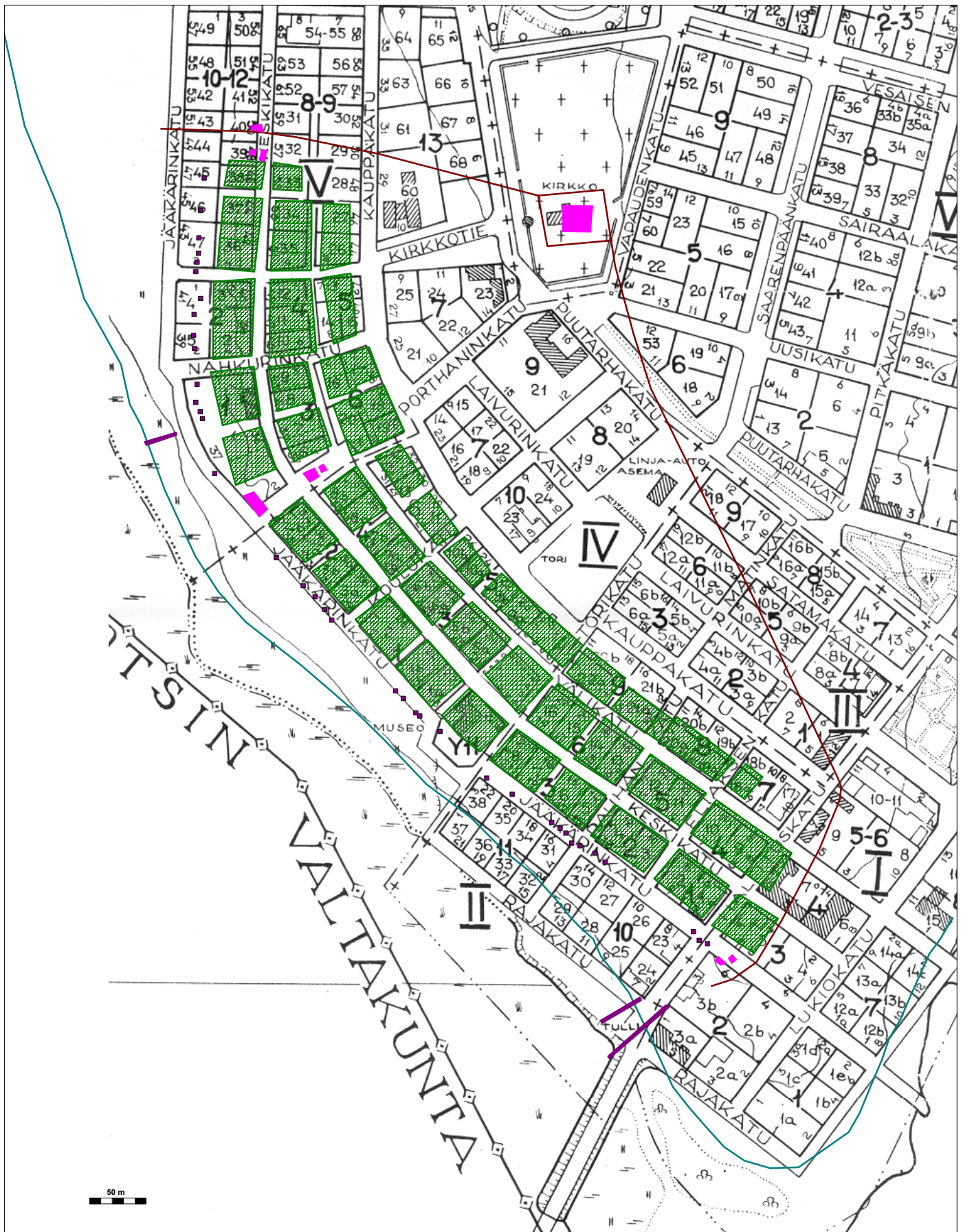
TORNIO SUENSAARI
 Vuoden 1697 kaupunkimittaus asemituna nykyiselle kaavakartalle
 Ei Mittakaavassa
 Museovirasto/RHO/T. Mökkönen 2000

Pohjakartta © Tornion kaupungin mittastoimi 2001

TORNIO SUENSAARI
 Vuoden 1750 kaupunkimittaus asemituna nykyiselle kaavakartalle
 Ei Mittakaavassa
 Museovirasto/RHO/T. Mökkönen 2000

Pohjakartta © Tornion kaupungin mittastoimi 2001

TORNIO SUENSAARI
 Vuoden 1750 kaupunkimittaus asemituna vuoden 1963 kaavakartalle
 Ei Mittakaavassa
 Museovirasto/RHO/T. Mökkönen 2000

Pohjakartta © Tornion kaupungin mittastoimi 2001

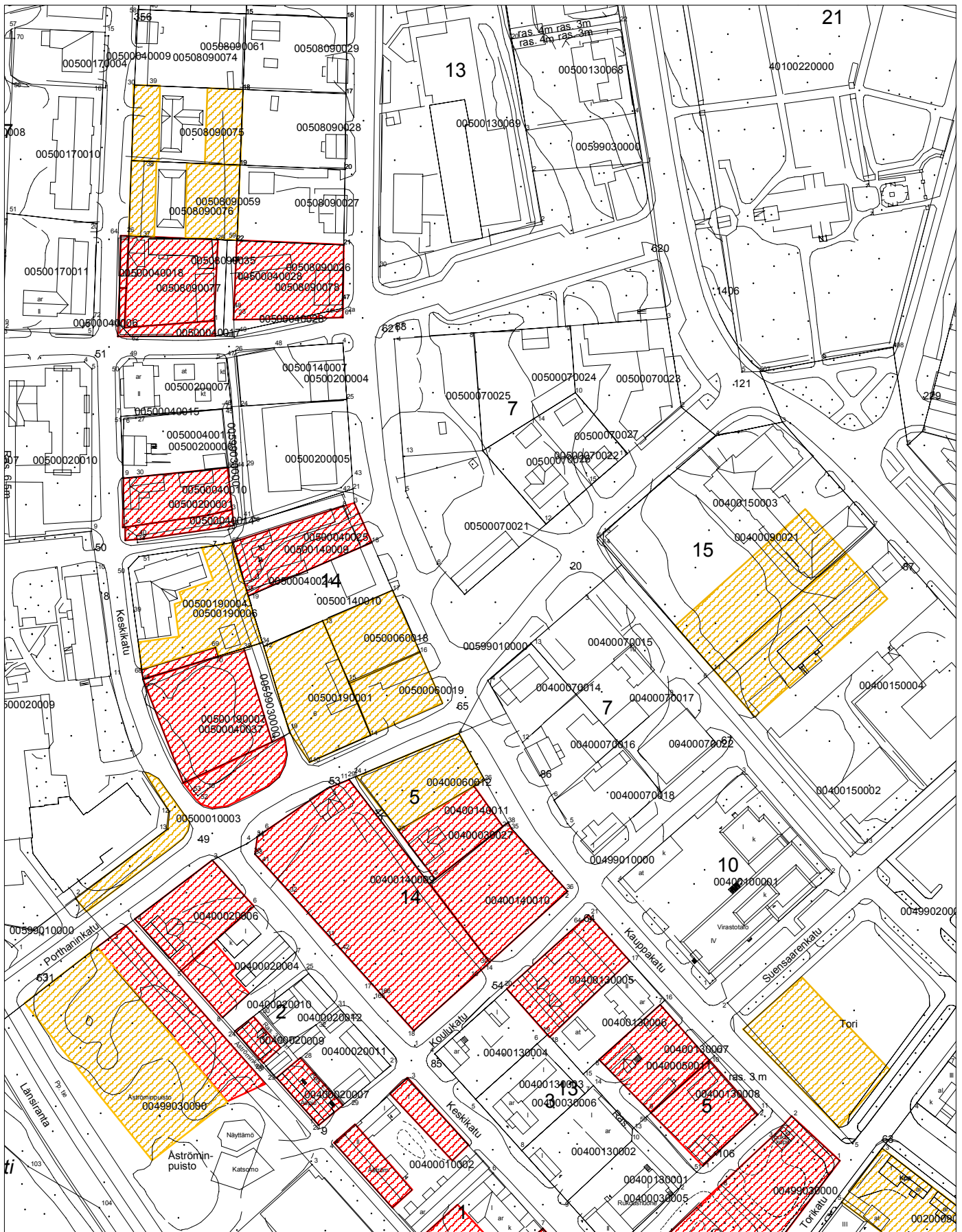
TORNIO SUENSAARI

Kaupunkiarkeologinen inventointi 2000
T. Mökkönen

Ei Mittakaavassa

Tutkimuksellisesti ja suojellisesti mielenkiintoiset alueet

- = 1. luokan alueet
- = 2. luokan alueet

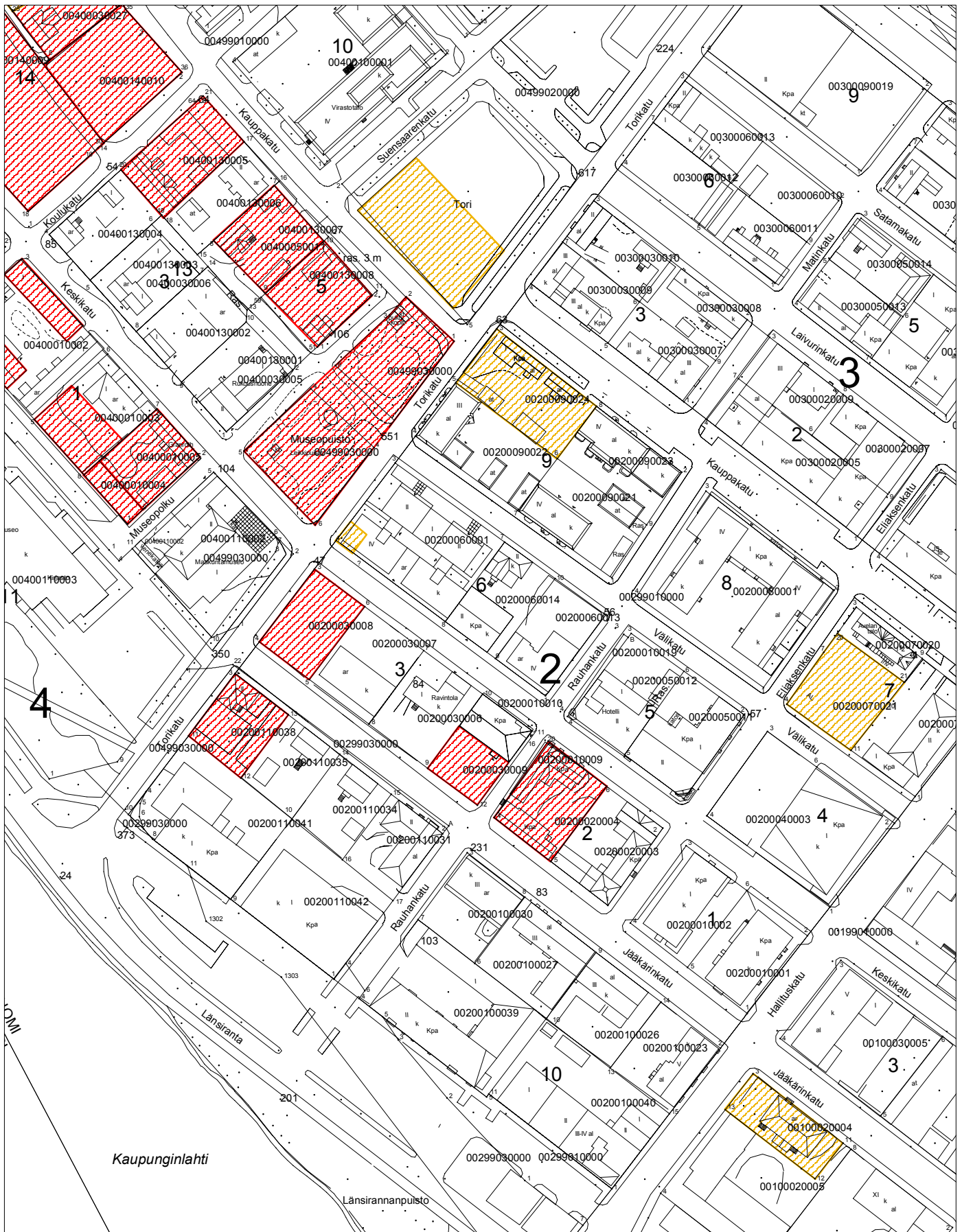

TORNIO SUENSAARI
Vanhan kaupunkialueen pohjoisosa
 Kaupunkiarkeologinen inventointi 2000
 T. Mökkönen

Ei Mittakaavassa

Tutkimuksellisesti ja suojellisesti mielenkiintoiset alueet

- = 1. luokan alueet
- = 2. luokan alueet

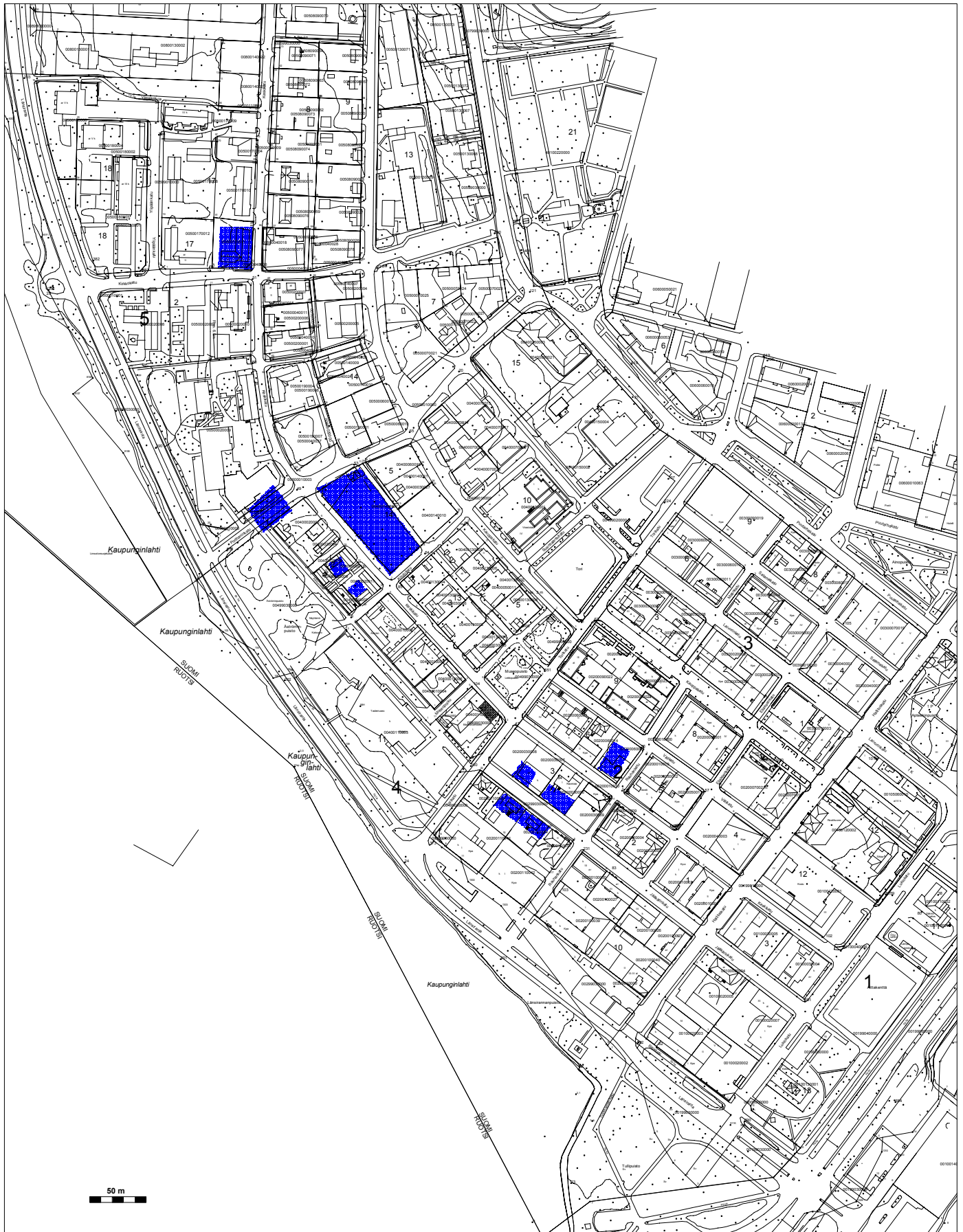
TORNIO SUENSAARI
Vanhan kaupunkialueen eteläosa
 Kaupunkiarkeologinen inventointi 2000
 T. Mökkönen

Ei Mittakaavassa

Tutkimuksellisesti ja suojellisesti mielenkiintoiset alueet

- = 1. luokan alueet
- = 2. luokan alueet

Pohjakartta © Tornion kaupungin mittaus toimi 2001

TORNIO SUENSAARI
 Kaupunkiarkeologinen inventointi 2000
 T. Mökkönen
 Ei Mittakaavassa

Tehdyt arkeologiset tutkimukset

 = Arkeologisesti tutkittuja alueita (Huom!
 Ei kuvaa kaivausalueita!)

Tornion kaupunkiarkeologinen inventointi

Liite 6

Kohdeluettelo

T. Mökkönen 2000

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100100020004	TORNIO (Torneå)	851	001	0002	0004
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Jääkärintie 6		2	1.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100200020004	TORNIO (Torneå)	851	002	0002	0004
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 12 tai jääkärintie 13		1	1.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100200030008	TORNIO (Torneå)	851	002	0003	0008
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 20		1	1.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100200030009	TORNIO (Torneå)	851	002	0003	0009
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 14		1	1.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100200060001	TORNIO (Torneå)	851	002	0006	0001
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 19		2	1.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100200070021	TORNIO (Torneå)	851	002	0007	0021
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Välikatu 9		2	1.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100200090024	TORNIO (Torneå)	851	002	0009	0024
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 18		2	1.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100200110038	TORNIO (Torneå)	851	002	0011	0038
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Torikatu 3		1	1.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400010002	TORNIO (Torneå)	851	004	0001	0002
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 26		1	0.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400010003	TORNIO (Torneå)	851	004	0001	0003
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 24		1	0.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400010004	TORNIO (Torneå)	851	004	0001	0004
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Åströminkatu		1	7.7.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400010005	TORNIO (Torneå)	851	004	0001	0005
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 22		1	0.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400020004	TORNIO (Torneå)	851	004	0002	0004
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 32		1	0.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400020006	TORNIO (Torneå)	851	004	0002	0006
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 34		1	0.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400020007	TORNIO (Torneå)	851	004	0002	0007
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 28 tai åströminkatu 29		1	0.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400020009	TORNIO (Torneå)	851	004	0002	0009
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 30 tai åströminkatu 31		1	0.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400030027	TORNIO (Torneå)	851	004	0003	0027
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Välrikatu 29		1	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400130005	TORNIO (Torneå)	851	004	0013	0005
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 26		1	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400130007	TORNIO (Torneå)	851	004	0013	0007
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 22		1	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400130008	TORNIO (Torneå)	851	004	0013	0008
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 20 tai välikatu 19		1	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400140009	TORNIO (Torneå)	851	004	0014	0009
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 29 ja 31 ja 33 ja 35		1	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400140010	TORNIO (Torneå)	851	004	0014	0010
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 28		1	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400140012	TORNIO (Torneå)	851	004	0014	0012
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 32 tai porthaninkatu 5		2	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400150003	TORNIO (Torneå)	851	004	0015	0003
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Puutarhakatu 16		2	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100400150004	TORNIO (Torneå)	851	004	0015	0004
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Suensaarenkatu 4		2	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100499020000	TORNIO (Torneå)	851	004	9902	0000
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiint	pvm	Täyttäjä	
Tori		2	3.8.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100499030001	TORNIO (Torneå)	851	004	9903	0001
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Museopuisto		1	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100499030002	TORNIO (Torneå)	851	004	9903	0002
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Äströmin puisto		1	0.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500010003	TORNIO (Torneå)	851	005	0001	0003
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 36 tai porthaninkatu 2		2	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500040010	TORNIO (Torneå)	851	005	0004	0010
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 45		1	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500040014	TORNIO (Torneå)	851	005	0004	0014
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Keskikadun ja nahkurinkadun kulma		1	9.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500040017	TORNIO (Torneå)	851	005	0004	0017
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Kirkkokatu 6		1	8.7.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500040018	TORNIO (Torneå)	851	005	0004	0018
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 51		1	9.7.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500040025	TORNIO (Torneå)	851	005	0004	0025
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 38		1	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500040037	TORNIO (Torneå)	851	005	0004	0037
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 37 tai 39		1	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500060018	TORNIO (Torneå)	851	005	0006	0018
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 36		2	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500060019	TORNIO (Torneå)	851	005	0006	0019
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 34 tai porthaninkatu 8		2	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500190001	TORNIO (Torneå)	851	005	0019	0001
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Porthaninkatu 6		2	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100500190004	TORNIO (Torneå)	851	005	0019	0004
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 43 tai 41		2	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100508090026	TORNIO (Torneå)	851	005	0809	0026
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Kauppakatu 44		1	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100508090035	TORNIO (Torneå)	851	005	0809	0035
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 51		1	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100508090059	TORNIO (Torneå)	851	005	0809	0059
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 53		2	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kiinteistötunnus	Kunta	Kuntanumero	Kaupunginosa	Kortteli	Tontti
85100508090075	TORNIO (Torneå)	851	005	0809	0075
Katuosoite		Arkeologinen mielenkiinti	pvm	Täyttäjä	
Keskikatu 55		2	6.6.2000	T. Mökkönen	

Kohdekuvaukset**T. Mökkönen 2000****Kiinteistötunnus** 85100100020004**Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus**

- 2 Tontti sijaitsee 1600-luvun lopun ja 1700-luvun tornion kaupunkialueen eteläpäässä. Tontin alue on otettu rakennuskäyttöön todennäköisesti 1600-luvun loppupuolella. Ahtaalla tontilla sijaitsevassa 1857 rakennetussa Husan talossa on kellari. Talon Hallituskadun puolella sijaitsee lisäksi betonirakenteinen n. 4x6 m kellari. Tontin kerrostumat ovat todennäköisesti tuhoutuneet suurelta osin, mutta pihapiirissä ja talon alla on todennäköisesti säilyneitäkin alueita.

Kiinteistötunnus 85100200020004**Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus**

- 1 Tontti sijaitsee 1600-luvun loppupuoliskolla rakennetun rantakorttelin alueella. Tontti on autiona. Tontilla aikaisemmin sijainneet rakennukset olivat kellarittomia luonnonkiviperustalle 1800-luvun loppupuolella rakennettuja asuinrakennuksia (ks. rakennusinventointi 1984). Rakennukset purettiin kesäkuussa 2000.

Kiinteistötunnus 85100200030008**Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus**

- 1 Tontti sijaitsee 1600-luvun rantakorttelissa. Nykyisin tontti on autiona. Tontilla sijaitsi ennen neljä 1800-luvun loppupuolen puurakennusta, jotka purettiin v. 1991 (ks. rakennusinventointi 1984). Puretuissa rakennuksissa ei ollut kellareita. Myöskään kunnallistekniset kaivannot eivät ole tuhonneet tontin kerrostumia. Tontilla eteläkulmauksessa on irtomaakasa, jonka alla sijaitsee maakuntamuseolta saatujen tietojen mukaan vanha kellari.

Kiinteistötunnus 85100200030009**Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus**

- 1 Tontin alue on 1600-luvun loppupuoliskolla rakennetulla entisen Rantakadun korttelialueella. Tontin Keskikadun puoleinen osa on tuhoutunut modernin kaupparakennuksen rakentamisen yhteydessä. Tontin Jääkärikadun puoleinen osa, nykyisen parkkipaikan alue, on todennäköisesti säilynyttä aluetta. Tontin Jääkärikadun puoleisesta päästä on purettu 1980-luvun lopussa v. 1840 luonnonkiviperustalle rakennettu hirsinen vanha rantahotelli. Puretussa kaksikerroksisessa rakennuksessa ei ollut kellaria.

Kiinteistötunnus 85100200060001

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 2 Tontille on rakennettu 1960-70 -lukujen taitteen tienoilla (?) nelikerroksinen tiilinen kellariton kerrostalo. Tornionlaakson maakuntamuseossa inventointiaikana toimineen arkeologi Timo Ylimaunun mukaan kerrostaloa rakennettaessa talon alle olisi jäänyt kellari Torikadun ja Keskikadun kulmaan. Tontti on 1600-luvun korttelialueella.

Kiinteistötunnus 85100200070021

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 2 Tontti sijaitsee vuoden 1750 kartassa kaupungin itäisimmän kolmannen korttelirivin eteläpäässä. Tontilla on mahdollisesti ollut rakennuskantaa jo 1600-luvun loppupuolella (ks. kartta vuodelta 1697). Nykyisin tontti on parkkipaikkana. Viemätikartan perusteella tontin läpi ei kulje kunnallisteknisiä kaivantoja.

Kiinteistötunnus 85100200090024

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 2 Tontti sijaitsee vuoden 1647 karttaan piirretyn tulliaidan ulkopuolella. Vuoden 1697 kartan mukaan tontilla on saattanut sijaita 1600-luvun lopun kaupungin eteläisten osien rakennettua kolmannen korttelirivin aluetta. Vuoden 1750 kaavakartan perusteella 1700-luvun alkupuolen korttelit eivät ole yltäneet tontille asti. Nykyisin tontilla sijaitsee yksi huonokuntoinen puinen asuintalo ja piharakennus. Tontin Torikadun ja Kauppakadun kulman puolisko on nykyisin autiona. Tontilta on purettu 1990-luvulla kellariton v. 1915 betonisokkelille rakennettu puinen kaksikerroksinen asuinrakennus. Tontin läpi ei kulje kunnallisteknisiä kaivantoja. Viemätöinti ym. on vedetty asuintaloon Kauppakadun puolelta.

Kiinteistötunnus 85100200110038

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1 Tontti sijaitsee 1600-luvun Rantakadun varrella rantavyöhykkeellä. Tontin kohdalle on merkittynä rannan makasiinirakennuksia sekä v. 1647 että v. 1750 kartoissa. Rantatonteilta on lisäksi mahdollista löytää jäänteitä mm. laiturirakennelmista. Kunnallistekniikka on vedetty tontilla sijaitsevaan asuintaloon Jääkärinkadun puolelta ja kaukolämpöliittymä Torikadun puolelta.

Kiinteistötunnus 85100400010002

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1 Tontti sijaitsee 1600-luvun rantakadun varressa sijainneessa korttelissa. Vanhat kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet Åströmin kartanon päärakennuksen alla (Åströminkadun reunalla), tontin Keskikadun puoleisen varastorakennuksen alla ja tontin kaakkoisreunalla sijaitsevan rakennuksen alla. Koulukadun puolelle rakennetun uudisrakennuksen kohdalta kerrostumat ovat tuskin säilyneet. Samoin suljetun sisäpihan kerrostumat ovat pitkälti kunnallisteknisten kaivantojen tuhoamat.

Kiinteistötunnus 85100400010003

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1 Tontti sijaitsee 1600-luvun rantakorttelissa. Tontin kerrostumat ovat osin tuhoutuneet tontin koillisosiin rakennetun yksikerroksisen modernin tiilirakennuksen alueelta. Rakennus on rakennettu tontin Keskikadun puoleiseen osaan, joten entisen rantakadun, nykyisen Åströminkadun, puoleisen osan kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet. Kunnallistekniikka on vedetty taloon Keskikadun puolelta, jossa kerrostumat ovat todennäköisesti kuitenkin osin säilyneet (arkeologiselta mielenkiinnoltaan 2.luokan aluetta).

Kiinteistötunnus 85100400010004

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1 Tontti sijaitsee Åströminkadun, vanhan Rantakadun, varressa. Tontti on erotettu Granrothin talon tontista (00400010005). Tontilla ei sijaitse nykyisin rakennuksia. Tontin eteläpäässä, Granrothin talon piharakennuksen päädystä lounaaseen, sijaitseen maanpinnalle havaittava vanha kellari. Kellari ei ole sortunut eikä täytetty.

Kiinteistötunnus 85100400010005

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1 Tontti sijaitsee 1600-luvun rantakorttelin alueella. Tontin kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet koskemattomina. Tontilla sijaitsee kunnostuksen alaisena oleva Granrothin talo. Kunnallistekniset kaivannot eivät ole tuhonneet tontin alueen kerrostumia.

Kiinteistötunnus 85100400020004

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1 Tontti sijaitsee 1600-luvun Rantakadun varrella vanhojen raatihuoneiden eteläpuolella ensimmäisessä rantakorttelissa, jossa tontit ovat ulottuneet muita rantakadun kortteleita pitemmälle rantaan nykyisen Åströmin puiston puolelle. Tontin keskellä on valkotiilinen yksikerroksinen asuintalo, johon vesijohto on vedetty Keskikadun puolelta. Tontin eteläreunassa sijaitsee osin puinen ja osin tiilinen ulkorakennus. Tontin Åströminkadun puoleinen pää on perunapeltona. Rakennusten ja Åströminkadun väliin jäävän alueen kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet.

Kiinteistötunnus 85100400020006

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Tontti sijaitsee 1600-luvun raatihuoneen vieressä, raatihuoneesta etelään entisen Rantakadun varrella. Nymanin taloksi kutsutun vanhan pappilan rakennus on kaksikerroksinen puurakennus, jossa on kulttuurihistoriallisesti arvokas ristiholvattu kellari. 1600-luvulla tontti on ylettynyt nykyistä lähemmäksi rantaa, nykyisen Åströmin puiston puolelle. Tontin Keskikadun puoleinen pää on rakentamaton. Kunnallistekniset kaivannot on johdettu tontille Porthaninkadun puolelta. Kaukolaämpöverkon liittymä on vedetty tontille Porthaninkadulta pihaan talon itäpuolelle, josta se kääntyy talon veranan eteläkulmalle.

Kiinteistötunnus 85100400020007

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Tontti sijaitsee 1600-luvun Rantakadun varrella vanhasta raatihuoneesta katsottuna toisessa korttelissa etelään. Tämän korttelin tontit ovat rajoittuneet rantaan päin jotakuinkin kuin nykyäänkin - nykyiseen Åströminkatuun. Tontilla sijaitsevassa yksikerroksisessa 1700-luvun lopun puutalossa (Aspion talo) ei ole kellareita, joten tontin vanhemmat kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet. Tontille on johdettu viemäröinti Koulukadulta suurin piirtein tontin koillisreunan mukaisesti.

Kiinteistötunnus 85100400020009

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Tontti sijaitsee 1600-luvun rantakadulla vanhan raatihuoneen torista etelään katsottuna ensimmäisessä korttelissa. Paikalla sijainnut 1600-luvun tontti on jatkunut nykyistä tonttia lähemmäksi rantaa nykyisen Åströminpuiston puolelle. Tontilla sijaitseva Viippolan talo ajoittuu 1700-lopulle. Talossa ei ole kellareita. Viemäröinti on ym. kunnallistekniikka on vedetty taloon todennäköisesti Keskikadun puolelta.

Kiinteistötunnus 85100400030027

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Tontin alueella on vuoden 1647 kartan perusteella sijainnut yksi toisen korttelirivin pitkälle itään laajentuneista tonteista. Nykyisin tontilla on vielä pystyssä Välikadun varressa sijaitseva tyhjillään oleva puinen asuinrakennus. Tontti on käytännössä luonnontilassa. Tontin läpi kulkee kaakkoisen tonttirajan suuntaisesti rautainen vesiputki Kauppakadulta talon eteläpuolelle.

Kiinteistötunnus 85100400130005

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Tontti on 1600-luvun kaupunkialueella. Vuoden 1647 kartan perusteella tontti on ollut aivan tulliaidan vierellä ja tontin kohdille on merkittynä yksittäisiä rakennuksia. Vuoden 1697 kartan perusteella tontti on kaupungin itäisimmän kolmannen korttelirivin alueella. Rakennuskanta on hyväkuntoista ja muodostaa tyyppillisen vanhan suljetun pihapiirin. Kunnallistekniset kaivannot asuinrakennukseen on tehty Koulukadun puolelta.

Kiinteistötunnus 85100400130007

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Tontti on 1600-luvun kaupunkialueella aivan tulliaidan liepeillä (kartta v.1647). 1600-luvun lopussa tontin alue on ollut kaupungin itäisintä, kolmatta kortteliriviä. Kunnallistekniset kaivannot kulkevat tontille Välikadun puolelta.

Kiinteistötunnus 85100400130008

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Pääosa tontista on vuoden 1647 kartan tulliaidan sisäpuolella. Vuoden 1697 kartassa tontin alueella on ollut kaupungin itäisin, kolmas korttelirivi. Kunnallistekniset kaivannot tulevat tontille Välikadun puolelta.

Kiinteistötunnus 85100400140009

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Nykyinen puolen korttelin kokoinen tontti on kokonaan luonnontilassa. Kaikki rakennukset on purettu ja tontille on paikoin ajettu vähäisiä määriä irtomaata. Tontin koillisivu noudattaa entisen Välikadun itäreunaa. Tontin pohjoispäässä Porthanin kadun ja Välikadun kulmassa on sijainnut v. 1988 purettu 1800-luvun loppupuolen yksikerroksinen luonnonkiviperustalle rakennettu kellariton puinen asuinrakennus. 1980-90 - lukujen taitteessa tontin eteläpäästä on purettu Välikadun ja Koulukadun kulmasta v. 1859 rakennettu yksikerroksinen luonnonkiviperustalle rakennettu kellariton puinen asuinrakennus ja Koulukadun puoleiselta sivulta yksikerroksinen hirsiperustainen varastorakennus. Koko tontin alue on ollut asutettuna jo vuoden 1647 ja 1640-luvun alun karttojen perusteella. Korttelin läpi ei kulje kunnallisteknisiä kaivantoja. Kaukolämpölinja kulkee tontin Keskikadunpuoleisella reunalla.

Kiinteistötunnus 85100400140010

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1 Tontti on 1600-luvun kaupunkialueella tulliaidan reunamilla. Vuoden 1647 kartassa tontilla on sijainnut tulliaitaa reunustavia yksittäisiä rakennuksia. 1600-luvun aikana Tornion toisen itäisemmän korttelirivin tontit laajenivat ja "venyivät" voimakkaasti itään. Tätä venymistä on nähtävissä jo vuoden 1647 kartassa, jolloin yhden "venyneen tontin" alue ulottuu mahdollisesti osittain kyseisen tontin alueelle. Vuoden 1697 kartassa toisen korttelirivin tontit ovat jatkaneet "venymistä", ja kyseinen tontti on todennäköisesti rakennettua aluetta. Nykyinen tontti on ollut 1980-luvulla vielä jaettuna kahdeksi yhtä suureksi tontiksi. Pohjoisemmalla tontilla sijaitti Välikadun puoleisella sivulla v. 1872 rakennettu yksikerroksinen luonnonkiviperustainen rakennus, jossa on ollut kellari. Rakennus on purettu 1980-90 -lukujen taitteessa. Tontin läpi ei kulje kunnallisteknisiä kaivantoja. Tontti on nykyisin luonnontilassa.

Kiinteistötunnus 85100400140012

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 2 Tontti on sijainnut jo vuoden 1647 tulliaidan sisäpuolella, mutta varsinainen asutus levittäytyi tontille vasta 1700-luvulla. Vaikka toisen korttelirivin tontit laajenivat voimakkaasti 1600-luvun lopulla venyen kohti itää, tontin alue on todennäköisesti rakentamatonta aluetta vuoden 1697 kartassa. Nykyisin tontti on luonnontilassa.

Kiinteistötunnus 85100400150003

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 2 Tornion vanhin v. 1647 valmistunut kirkko kellotapuleineen ja hautausmaineen on sijainnut nykyisen Porthanin koulun tontilla. Kirkkorakennus on sijainnut Koulun lounaiskulmalla ja kellotapuli tontin lounaiskulman vaiheilla. Kirkko paloi 1682, jonka jälkeen uusi kirkko rakennettiin nykyiselle paikalleen. Paikalla on ehditty myllätä jonkin verran 1900-luvun alkupuolella. (ks. lisää Juhani Rinne 1921: "Tornion kirkko ja sen haudat". Tornio 1621 12/5 1921.Oulu, 208-223. ja Juhani Rinne 1911:Tornion kaupungin kirkosta. Suomen museo 1911.) Ks. myös kaupungintalon tontti 85100400150004.

Kiinteistötunnus 85100400150004

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

2 Tontilla sijaitsee Tornion kaupungintalo ja puinen varastorakennus. Tontin pohjoisreunalla osin varastorakennuksen alla on Tornion vanhimman kirkon paikka (1647-1682) kellotapuleineen ja hautausmaineen. Paikalla on myllätty jonkin verran 1900-luvun alussa. Tontin pohjoisreunalla sijaitsevan varastorakennuksen ja aiemmin varastorakennuksen eteläpuolelta kulkeneen Koulukadun alueella on vielä mahdollisesti säilynyt jäänteitä vanhimmasta kirkosta ja kirkkomaasta. (ks. lisää Juhani Rinne 1921: "Tornion kirkko ja sen haudat". Tornio 1621 12/5 1921. Oulu, 208-223. ja Juhani Rinne 1911: Tornion kaupungin kirkosta. Suomen museo 1911.) Ks. myös Porthanin koulun tontti 85100400150015.

Kiinteistötunnus 85100499020000

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

2 Nykyisen torin läntisimmät osat ovat olleet vuoden 1697 kartan perusteella rakennettua kaupunkialuetta. Kyseisen kartan asemoinnissa olleista ongelmista johtuen täytyy kuitenkin suhtautua kriittisesti siihen, kuinka suuri osa torin Kauppakadun puoleisesta päästä on ollut rakennettua kaupunkialuetta 1600-luvun lopulla. Todennäköisesti rakennettua aluetta ei ole ollut aivan yhtä laaja kuin asemoidussa v. 1697 kartan perusteella näyttäisi.

Kiinteistötunnus 85100499030001

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Koko Museopuiston alue on 1600-luvun kaupunkialuetta. Vuoden 1647 kartassa Välikadusta rannan puolelle jäävä puistoalue on ollut kaupungin toista kortteliriviä. Puiston Kauppakadun puoleinen pää on tuolloin ollut vielä kaupungin tulliaidan ulkopuolella. Vuoden 1697 kartan perusteella puiston Välikadun ja Kauppakadun välinen alue on todennäköisesti ollut osittain avointa katutilaa ja aivan Kauppakadun päässä on sijainnut kaupungin kolmas korttelirivi. Nykyisin puiston eteläinen osa on lasten leikkikenttänä ja pohjoinen osa puistona. Karttojen perusteella puistoalueen läpi ei kulje kunnallisteknisiä kaivantoja. Puiston pohjoiskulmassa Kauppakadun laidalla on nykyisin varastona toimiva Torikentän paviljonki.

Kiinteistötunnus 85100499030002

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1   Åströmin puisto on Åströminkadun ja Länsirannan väliin jäävä puistoalue. Puiston Åströminkadun viereinen reuna on kuulunut Viippolan talon (00400020009) ja Porthaninkadun väliseltä alueelta 1600-luvun rantaa kohti leventyneeseen rantakortteliin. 1600-luvun korttelit ovat jatkuneet puiston puolelle Åströminkadun länsireunasta todennäköisesti n. 10 m (lähelle puiston Åströminkadun suuntaista koivuriviä). Puiston todennäköisen vanhan korttelialueen poikki kulkee karttojen perusteella viemäriinjo. Åströminpuistoon jatkuneiden korttelien alue kuuluu ensimmäisen luokan alueisiin. Tämän lisäksi puiston vanhainkodin ja kesäteatterin näyttämön väliin jäävä alue kuuluu toisen luokan alueeseen, jolla on sijainnut 1600-luvulla runsaasti ranta-aittoja.

Kiinteistötunnus   85100500010003

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 2   Tontti sijaitsee vanhainkodin tontin ja Porthaninkadun välisellä rakentamattomalla alueella. Tontin itäkulmalla, Keskikadun ja Porthaninkadun kulmassa, on sijainnut vanhan torin pohjoisreuna. Vanha tori on sijainnut pääosin nykyisen Porthaninkadun kohdalla Keskikadun ja Åströminkadun välisellä alueella. Tontin itäkulma on erityisen mielenkiintoinen, sillä Tornion vanhin 1600-luvun alkupuolella rakennettu raatihuone on karttojen perusteella sijainnut vanhan torin koillisreunalla. Asemakaavan pohjakarttojen perusteella tontin itäkulmassa ei ole kunnallisteknisiä kaivantoja. Tontilta saattaa olla mahdollista löytää vanhimman raatihuoneen jäännöksiä. Tontin eteläreuna on todennäköisesti ollut vanhaa torialuetta.

Kiinteistötunnus   85100500040010

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1   Tontti on 1600-luvun rakennetulla kaupunkialueella. Kunnallistekniset kaivannot ovat vaurioittaneet kerrostumia todennäköisesti vain tontin Keskikadun puoleisessa päässä.

Kiinteistötunnus   85100500040014

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1   Kapea tontti sijaitsee Nahkurinkadun ja Keksikadun kulmassa sijaitsevan rakennetun tontin (005000040010) ja Nahkurinkadun välissä. Tontti on aiemmin kuulunut em. rakennettuun tonttiin. Vielä 1980-luvulla tontin Keskikadun puoleisessa päässä sijaitti 1800-luvun lopulla rakennettu puutalo.

Kiinteistötunnus   85100500040017

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1   Keskikatu 51:n kohdalla sijaitsevan tontin (00508090035) Kirkkokadun puoleisella reunalla sijaitseva tyhjä joutomaana oleva kapea maa-alue.

Kiinteistötunnus 85100500040018

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Keskikatu 51:n kohdalla sijatsevan tontin (00508090035) Keskikadun puoleisella reunalla sijaitseva rakentamaton pieni maa-alue.

Kiinteistötunnus 85100500040025

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Tontti on 1600-luvun rakennetulla kaupunkialueella. Tontin alue on rakennettua tonttimaata vuosien 1647 ja 1697 kartoissa. Ainoastaan nykyisen tontin Kauppakadun puoleinen pää on ollut rakentamatonta. Kunnallistekniset kaivannot eivät ole tuhonneet tontin kerrostumia.

Kiinteistötunnus 85100500040037

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Tontti on 1600-luvun rakennettua kaupunkialuetta. Tontin rakennuskanta on purettu ja tontti on ollut jo pitempään luonnontilassa (ainakin jo vuonna 1984). Tontilla ei ole kunnallisteknisiä kaivantoja.

Kiinteistötunnus 85100500060018

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

2 Tontti sijaitsee etupäässä 1700-luvun korttelissa. Tontti kuuluu kuitenkin 1600-luvun kaupunkialueeseen. Vuoden 1647 kartassa tontin kohdalle on merkitty yksittäisiä rakennuksia. Tontti on merkitty v. 1697 kartassa rakentamattomaksi alueeksi. Tontin rakennuksissa ei ole kellareita eivätkä kunnallistekniset kaivannot ole karttojen perusteella juurikaan tuhonneet tontin kerrostumia. Tontilla on oletettavasti säilyneenä kerrostumia 1600-luvun kaupungin kaavoitetun alueen reunoilta ja 1700-luvun kaavoitetusta korttelista.

Kiinteistötunnus 85100500060019

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

2 Tontti kuuluu 1600-luvun kaupunkialueeseen, mutta se on otettu pysyvämpään rakennuskäyttöön vasta 1700-luvulla. Vuoden 1647 kartassa tontin vaiheilla on sijainnut tulliaidan vierustan yksittäinen rakennus. Vuoden 1697 kartassa tontti on merkitty rakentamattomaksi alueeksi. Kunnallistekniset kaivannot eivät ole tuhonneet tontin kerrostumia. Kauppakadun puolen osa talosta on betoniperustainen ja siinä on kellari. Porthaninkadun puoleinen osa asuinrakennuksesta on luonnonkiviperustalla eikä siinä ole kellaria.

Kiinteistötunnus 85100500190001

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

2 Tontin asutus ajoittuu etupäässä 1700-luvulle, mutta saattaa olla mahdollisesti jo 1600-luvun lopulla rannettua aluetta (ks. kartta v.1697). Tontti on 1600-luvun tulliaidan sisäpuolella. Koko tontin alue on hyvin säilynyttä. Kunnallistekniset kaivannot kulkevat Välikadun puolelta Välikadun reunalla sijaitsevaan asuinrakennukseen.

Kiinteistötunnus 85100500190004

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

2 Tontti kuuluu 1600-luvun korttelialueeseen. Tontin pohjoisosien vanhat kerrostumat ovat todennäköisesti tuhoutuneet paikalle rakennetun vammaistenkodin rakennustöiden yhteydessä. Aikaisemmin tontin eteläosissa sijaitsi Keskikadun reunalla kaksikerroksinen puinen asuinrakennus vuodelta 1860 (entinen tontti 00500140008). Kellariton hirsitalo purettiin 1986. Kunnallistekniset kaivannot kulkevat vammaistenkotiin Keskikadun puolelta. Talon kaukolämpöliittymä tulee Keskikadulta talon Keskikadun puoleisen siiven keskikohdille. Tontin vammaistenkodin eteläpuolelle jäävien alueiden kerrostumat ovat todennäköisesti säilyneet. Myös tontin itäreunan, entisen Välikadun reunan, nykyisen parkkipaikan alla olevat kerrostumat saattavat olla säilyneitä.

Kiinteistötunnus 85100508090026

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

1 Tontin Kauppakadun puoleisessa päässä sijaitsee kaksikerroksinen puinen omakotitalo, jossa on betoniperusta ja kellarit. Tontin pohjoisreunalla on puinen ulkorakennus. Tontti kuuluu jo 1600-luvun korttelialueeseen. 1640-luvun alun kartassa tontti on jo kaavoitetulla kaupunkialueella. Kuitenkin vuoden 1647 Tornion kartassa on tontille merkittynä aivan tulliaidan viereen vain yksi rakennus, joka todennäköisesti sijoittuu tontin keskiosiin tuhoutumattomalle alueelle. Vuoden 1647 kartta ja 1640-luvun alun kartta poikkeavat kaupungin pohjoisosien osalta huomattavasti toisistaan. Luultavasti 1640-luvun alun kartta on pohjoisten kortteleiden osalta luotettavampi. Asuinrakennukseen johtavat kunnallistekniset kaivannot on tehty Kauppakadun puolelta, joten suurin osa tontista on todennäköisesti säilynyttä. Tontin etelä- ja länsipuolella on pienet kaistaleet tonttiin kuulumatonta aluetta (85100508090028).

Kiinteistötunnus 85100508090035

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 1 Tontin Keskikadun puoleisessa päässä sijaitsee puinen 1850-luvulla rakennettu asuinrakennus, jossa on kellari. Lisäksi tontilla on kaksi puista varastorakennusta, toinen tontin pohjoisreunalla ja toinen tontin itäpäässä. Tontin paikalla on sijainnut 1640-luvun alun kartan mukaan Tornion itäisimmän korttelirivin pohjoisin kortteli. Vuoden 1647 kartassa tontin alue on kuitenkin tyhjiällä. Kunnallistekniset kaivannot kulkevat asuinrakennukseen Keskikadun puolelta. Tontti on pääosin säilynyttä. Tontin eteläreunalla (85100508090017) ja länsireunalla (85100508090018) on kapeat joutomaa-alueet.

Kiinteistötunnus 85100508090059

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 2 Tontti sijaitsee 1600-luvun tulliaidan sisäpuolella, mutta se on kaavoitettu vasta 1700-luvulla. Koska tontilla sijaitseva 1980-90 lukujen taitteen tienoilla rakennettu yksikerroksinen asuintalo on rakennettu tontin keskelle ja Keskikadun kunnallistekniset kaivannotkin kulkevat kadun länsireunaa, on asuinrakennuksen ja Keskikadun välisen vyöhykkeen kerrostumat mahdollisesti säilyneet. Samoin talon itäpuolen entisen Välikadun puoleiset kerrostumat ovat todennäköisesti koskemattomia. Viemärit kulkevat taloon tontin luoteiskulmasta. Tontilla sijainnut aiemmin 1880-luvulla rakennettu yksikerroksinen hirsinen asuinrakennus, jossa ei ole ollut kellaria (Rakennusinventointi 1984). Talo yhdistetty kaukolämpöverkkoon Keskikadulta talon pohjoispäähän kulkevalla, päädyn kanssa samansuuntaisella kaukolämpöputkella.

Kiinteistötunnus 85100508090075

Arkeologinen mielenkiinto Kohdekuvaus

- 2 Tontti on 1600-luvun tulliaidan ulkopuolella ja kaavoitettu todennäköisesti vasta 1700-luvun alkupuolella. Tontti sijaitsee 1700-luvun pohjoisen tullin läheisyydessä. Tontille 1980-90 lukujen taitteen tienoilla rakennettu yksikerroksinen asuintalo sijaitsee tontin keskellä. Vanhemmat kaupunkikerrokset ovat mahdollisesti säilyneet sekä talon itä- että länsipuolella. Viemärit yms. kulkevat taloon tontin lounaiskulmasta. Talo yhdistetty kaukolämpöverkkoon Keskikadulta talon pohjoispäähän kulkevalla päädyn kanssa samansuuntaisella kaukolämpöputkella.

Tornion kaupunkiarkeologinen inventointi
Tonttien rakennuskanta
T. Mökkönen 2000

Liite 8

Kilistelötunnus	Rakennukset	Rakennusvuosi	Perusta	Kell Viite
85100100020004	Yksikerroksinen puutalo	1857	luonnonkivi	☒ Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100200030009	Yksikerroksinen punatiilinen liiketalo		betoni	☐
85100200060001	Nelikerroksinen valkotiilinen kerrostalo	1960-70 -lukujen taite (?)	betoni	☐
85100200090024	Kaksikerroksinen puinen asuintalo ja piharakennus	1800-luvun loppu	luonnonkivi/bet oni	☐ Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100200110038	Kaksikerroksinen puinen asuin- ja kaupparakennus		betoni	☒
85100400010002	Kaksikerroksinen puinen asuintalo, puinen varastorakennus, 1980- luvun uudisrakennus ja puinen asuintalo	varasto 1838, asuinrakennus 1843, päärakennus 1852 ja uudisrakennus 1980-l.	luonnonkivi/bet oni	☐ Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100400010003	Yksikerroksinen tiilirakennus	1980-luku	betoni	☐
85100400010005	Yksikerroksinen puinen asuinrakennus ja varastorakennus	n. 1850-1884	luonnonkivi/bet oni	☐ Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)

Kiinteistötunnus	Rakennukset	Rakennusvuosi	Perusta		Kell Viite
85100400020004	Valkotiilinen yksikerroksinen asuintalo ja tiili-/puurakenteinen ulkorakennus		betoni	☐	
85100400020006	Kaksikerroksinen puinen asuintalo	1700-1800 -lukujen vaihde	luonnonkivi/betoni	☒	Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100400020007	Yksikerroksinen puutalo	1700-1800 -lukujen taite	luonnonkivi	☐	Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100400020009	Yksikerroksinen puinen asuintalo	1700-luvun loppu	luonnonkivi	☐	Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100400030027	Kaksikerroksinen puinen asuintalo	n. 1927	betoni	☒	Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100400130005	Yksikerroksinen puinen asuintalo ja kaksi piharakennusta	1800-luvun loppu, laajennus 1912	luonnonkivi/betoni	☐	Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100400130007	Kaksikerroksinen asuinrakennus ja kaksi piharakennusta		betoni	☐	
85100400130008	Kaksikerroksinen puinen jugendtalo ja piharakennus	asuinrakennus 1922, piharakennus 1943	tiili ja betoni	☒	Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100400150003	Porthanin hirsinen koulu	1910	luonnonkivi/betoni	☒	Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)

Kiinteistötunnus	Rakennukset	Rakennusvuosi	Perusta	Kell Viite
85100400150004	Kaupungintalo ja 1911 rakennettu varistorakennus	1911	luonnokivi	☐ Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100499030001	Varasto	n. 1930	betoni	☐
85100500040010	Yksikerroksinen asuintalo ja ulkorakennus	1860-luku	luonnonkivi	☐ Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100500040025	Puinen asuin- ja talousrakennus	n. 1850	luonnonkivi	☐ Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100500060018	Kaksikerroksinen puinen asuintalo ja kaksi puista piharakennusta		luonnonkivi/betoni	☐
85100500060019	Puinen asuinrakennus ja piharakennus		luonnonkivi/betoni	☒
85100500190001	Yksikerroksinen asuintalo ja talousrakennus	n. 1870	luonnonkivi	☐ Rakennusinv entointi 1984 (täydennys 1993)
85100500190004	Vammaistenkoti	n. 1980-90 lukujen taite	betoni	☐
85100508090026	Kaksikerroksinen puinen omakotitalo ja puinen piharakennus		betoni	☒

Kiinteistötunnus	Rakennukset	Rakennusvuosi	Perusta	Kell Viite
85100508090035	Puinen yksikerroksinen asuinrakennus ja kaksi puista varasto rakennusta	asuinrakennus 1850-l., varastorakennukset 1878 ja 1920	luonnonkivi	☒ Rakennusinvestointi 1984 (täydennys 1993)
85100508090059	Yksikerroksinen asuintalo	n. 1980-90 lukujen taite	betoni	☐
85100508090075	Yksikerroksinen asuintalo	n. 1980-90 lukujen taite	betoni	☐

Tornion kaupunkiarkeologinen inventointi
Negatiiviluettelo, Neg. Nro. 124530: 1-35

Liite 9 (1/4)

Kaikki kuvat ottanut T. Mökkönen 2000

Neg. Nro (124530: 1- 35)	Kohde (kunta 000, kaupungin osa 000, kortteli 0000, tontti 0000)	Katuosoite	Kuvaus	Suunta	pvm
1	85100508090026	Kauppakatu 26	Tontti kuvattuna Kirkkokadun ja Kauppakadun risteuksen yli. Kuvassa talon vasemmalla puolella näkyvän piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti täysin koskemattomat.	Kohti NW	15.6.
2	85100508090035	Keskikatu 51	Tontti kuvattuna Keskikadun ja Kirkkokadun risteuksen yli.	Kohti NE	15.6.
3	85100500040010, 85100500040014	Keskikatu 45	Tontit kuvattuna Keskikadun yli. Rakennetun tontin (00500040010) oikealla puolella Keskikadun ja Nahkurinkadun kulmassa oleva ruohoalue on tonttia 00500040014.	Kohti NE	15.6.
4	85100500040010	Keskikatu 45	Tontin sisäpiha kuvattuna Kauppakadun varrella sijaitsevan kerrostalon pihalta. Tonttien välissä kuvan keskellä näkyvä luonnontilainen alue on entisen Välikadun pohjaa.	Kohti W	15.6.
5	85100500040025	Nahkurinkatu 5	Tontti kuvattuna Kauppakadun yli. Rakennukset ovat huonokuntoisia. Kuvan oikealla puoliskolla, ulkorakennuksen seinän suuntaisesti, kulkee vanha Nahkurinkadun pohja.	Kohti W	15.6.
6	85100500060018	Kauppakatu 36	Tontti kuvattuna Kauppakadun yli, Kauppakadun ja Porthaninkadun risteysalueelta.	Kohti W	15.6.
7	85100500060019	Kauppakatu 34 / Porthaninkatu 8	Tontti kuvattuna Kauppakadun yli.	Kohti W	15.6.
8	85100500190001	Porthaninkatu 6	Tontti kuvattuna Porthaninkadun yli. Talon vasemmalla reunustalla kulkee edesmenneen Välikadun linja.	Kohti N	15.6.
9	85100500040037	Keskikatu 37 tai 39	Tyhjillään oleva tontti kuvattuna Porthaninkadulta Porthaninkadun ja Keskikadun risteuksen yli. Kuvan vasemmassa reunassa Vanhainkodin tonttia reunustava joutomaa-alue, jossa saattaa olla säilyneenä vanhan torin ja raatihuoneen alueen kerrostumia.	Kohti N	15.6.

Liite 9 (2/4)

Neg. Nro (124530: 1- 35)	Kohde (kunta 000, kaupungin osa 000, kortteli 0000, tontti 0000)	Katuosoite	Kuvaus	Suunta pvm
10	85100400150021	Puutarhakatu 16	Vanhan kirkon paikka. Kuvassa Porthaninkoulun eteläpääty (vasemmalla), varastorakennus ja Tornion kaupungintalo (oikealla). Vanha kirkko on sijainnut kuvan keskellä koulun ja varastorakennuksen edessä ja osittain niiden alla. Kellotapuli on sijainnut kuvan oikean laidan kohdilla.	Kohti E 15.6.
11	85100400020004	Keskikatu 32	Nymanin talon (takavasemmalla) ja Viippolan talon (aiivan oikea reuna) väliin jäävä tontti Åströminkadun päässä. Nykyisen tontin länsipää on perunapeltona. Alun perin 1600-luvun tontti on ylettynyt Åströminkadun yli kohti rantaa (kuvasassa vasemmalle) nykyisen Åströmin puiston puolelle.	Kohti N 16.6.
12	85100400020006	Keskikatu 34	Nymanin talon tontti kuvattuna Keskikadun ja Porthaninkadun risteuksen yli.	Kohti S 16.6.
13	85100400140009	Keskikatu 29 - 35	Panoraama. Luonnontilassa oleva puolen korttellin kokoinen tontti kuvattuna Porthaninkadun ja Keskikadun risteyksestä.	Kohti E- S 16.6.
14	85100400140009	Keskikatu 29 - 35	Panoraama. Luonnontilassa oleva puolen korttellin kokoinen tontti kuvattuna Porthaninkadun ja Keskikadun risteyksestä.	Kohti E- S 16.6.
15	85100400140009	Keskikatu 29 - 35	Panoraama. Luonnontilassa oleva puolen korttellin kokoinen tontti kuvattuna Porthaninkadun ja Keskikadun risteyksestä.	Kohti E- S 16.6.
16	85100400030027	Välikatu 29	Kuvassa ainoa entisen Välikadun varrella nykyisessä korttelissa 0040014 sijaitseva rakennus. Koko kortteli on luonnontilassa.	Kohti N 19.6.
17	85100400130005	Kauppakatu 26	Kauppakatu 26:n rakennukset muodostavat perinteisen suljetun sisäpihan. Kuva on otettu Kauppakadulta Kauppakadun ja Koulukadun kulmaukseen.	Kohti S 19.6.
18	85100400130008	Kauppakatu 20	Kuvassa taustalla Kauppakatu 20:n tontti (00400130008) kuvattuna Museopuistosta. Kuvan keskellä näkyy entisen Välikadun linja, joka kulkee Museopuiston poikki ja talon vasemmalta puolelta kohti pohjoista.	Kohti N 19.6.

Neg. Nro (124530: 1- 35)	Kohde (kunta 000, kaupungin osa 000, kortteli 0000, tontti 0000)	Katuosoite	Kuvaus	Suunta	pvm
19	85100499030001	Museopuisto	Museopuisto kuvattuna Museopolulta Maakuntamuseon ja Granrothin talon välistä.	Kohti E	19.6.
20	85100499030002, 85100400020006	Åströminpuisto	Åströmin puisto (00499030002) kuvattuna Porthaninkadun yli Vanhainkodin parkkipaikalta. Kuvassa näkyvän Nymanin talon tontti (00400020006) on alun perin jatkonut puiston puolelle Åströminkadun yli, todennäköisesti kuvassa näkyvälle oikeanpuoleiselle koivuriville saakka.	Kohti S	20.6.
21	85100400020004	Keskikatu 32	Nymanin talon ja Viippolan talon väliin jäävä tontti kuvattuna puistosta Åströminkadun yli. Etualalla perunapelto, taustalla keskellä yksikerroksinen tiilinen asuinrakennus, jonka oikealla puolella tiili- ja puurakenteinen ulkorakennus.	Kohti N	20.6.
22	85100400010002	Keskikatu 26-30	Åströmin talon tontti Keskikadun puolelta. Etualalla pääty Keskikadun puolella olevassa talossa on erilaisia toimitiloja. Keskellä näkyvä kadunsuuntainen rakennus on varastotilana.	Kohti NW	20.1.
23	85100400010002	Keskikatu 26	Näkymä Åströminkadulta (vanha rantatie) Åströmin kartanon kohdalta luoteseen.	Kohti NW	20.6.
24	85100400010005, 85100400010004	Keskikatu 22	Granrothin talon tontti (00400010005) kuvattuna kirjaston ja maakuntamuseon välistä. Taustalla peruskorjattavana oleva päärakennus ja etualalla punamullalla maalattu ulkorakennus. Ulkorakennuksen päädyssä kasvavan koivun juurella (tontti 00400010004) sijaitsee maapinnalle havaittava sortumaton kellari.	Kohti NE	20.6.
25	85100200110038	Torikatu 3	Kaksikerroksinen puurakennus sijaitsee 1600- ja 1700-lukujen silloisen rantakadun länsipuolella rantavyöhykkeellä, jossa on karttojen perusteella sijainnut makasiini rakennuksia.	Kohti S	21.6.
26	85100200030008	Keskikatu 20	Tyhjällä tontilla, kuvan oikeassa reunassa olevan auton takana, on irtomaakasa, joka kätkee sisäänsä vanhan kellarin. Taustalla näkyvän kerrostalon (00200060001) kuvassa vasemmanpuoleisen kulman alla on myös todennäköisesti säilynyt vanha kellari.	Kohti E	21.6.

Liite 9 (4/4)

Neg. Nro (124530: 1- 35)	Kohde (kunta 000, kaupungin osa 000, kortteli 0000, tontti 0000)	Katuosoite	Kuvaus	Suunta pvm
27	85100200030006	Keskikatu 16	Tyhjillään oleva tontti kuvattuna Keskikadulta Jääkärikadulle ennen heinäkuun 2000 arkeologisia tutkimuksia.	Kohti W 21.6.
28	85100200020004, 85100200030009	Keskikatu 12, 14 ja 16	Panoraama. Keskellä vasemmalla tontin 00200020009 kauppahuoneisto ja parkkipaikka, jonka alaiset kulttuurikerrokset ovat todennäköisesti säilyneet. Keskellä oikealla tyhjä tontti 00200020004. Molemmat tontit ovat 1.luokan aluetta. Kuva on otettu Jääkärikadulta.	Kohti N- 21.6. E
29	85100200020004, 85100200030009	Keskikatu 12, 14 ja 16	Panoraama. Keskellä vasemmalla tontin 00200020009 kauppahuoneisto ja parkkipaikka, jonka alaiset kulttuurikerrokset ovat todennäköisesti säilyneet. Keskellä oikealla tyhjä tontti 00200020004. Molemmat tontit ovat 1.luokan aluetta. Kuva on otettu Jääkärikadulta.	Kohti N- 21.6. E
30	85100200020004, 85100200030009	Keskikatu 12, 14 ja 16	Panoraama. Keskellä vasemmalla tontin 00200020009 kauppahuoneisto ja parkkipaikka, jonka alaiset kulttuurikerrokset ovat todennäköisesti säilyneet. Keskellä oikealla tyhjä tontti 00200020004. Molemmat tontit ovat 1.luokan aluetta. Kuva on otettu Jääkärikadulta.	Kohti N- 21.6. E
31	85100100020004	Jääkärikatu 6	Risteyksen takana Husan yksikerroksinen v. 1857 rakennettu puutalo.	Kohti S 21.6.
32	85100200070021	Välikatu 9	Välikadun ja Eliaksen kadun risteyksessä sijaitsevan parkkipaikan alue kuuluu 2. luokan muinaisjäännösalueeseen.	Kohti 21.6. SE
33	85100200090024	Kauppakatu 18	Panoraama. Torin kulmalla Torikadun ja Kauppakadun kulmassa sijaitseva tontti on 2. luokan muinaisjäännösaluetta.	Kohti S 21.6.
34	85100200090024	Kauppakatu 18	Panoraama. Torin kulmalla Torikadun ja Kauppakadun kulmassa sijaitseva tontti on 2. luokan muinaisjäännösaluetta.	Kohti S 21.6.
35	85100400010005	Keskikatu 22	Granrothin talon peruskorjausta. Uusien perustusten tekoa Keskikadun puoleisella sivustalla.	Kohti 21.6. NW

Kuvataulut

Negatiivit MV/RHOA 124530: 1-35

Kaikki kuvat T. Mökkönen

124530: 1. Tontti 00508090026 kuvattuna Kirkkokadun ja Kauppakadun risteyksen yli. Kuvassa talon vasemmalla puolella näkyvän piha-alueen kerrostumat ovat todennäköisesti täysin koskemattomat. Kohti NW.

124530:2. Tontti 00508090035 kuvattuna Keskikadun ja kirkkokadun risteyksen yli. Kohti NE.

124530: 3. Tontit 00500040010 ja 00500040014 kuvattuna Keskikadun yli. Rakennetun tontin (00500040010) oikealla puolella Keskikadun ja Nahkurinkadun kulmassa oleva ruohoalue on tonttia 00500040014. Kohti NE.

124530:4. Tontin 00500040010 sisäpiha kuvattuna Kauppakadun varrella sijaitsevan kerrostalon pihalta. Tonttien välissä kuvan keskellä näkyvä luonnontilainen alue on entisen Välikadun pohjaa. Kohti W.

124530: 5. Tontti 00500060018 kuvattuna Kauppakadun yli. Kuvan oikealla puoliskolla, ulkorakennuksen seinän suuntaisesti kulkee vanha Nahkurinkadun pohja. Kohti W.

124530: 6. Tontti 00500060018 kuvattuna Kauppakadun yli, Kauppakadun ja Porthaninkadun risteysalueella. Kohti W.

124530: 7. Tontti 00500060019 kuvattuna Kauppakadun yli. Kohti W.

124530: 8. Tontti 00500190001 kuvattuna Porthaninkadun yli. Talon vasemmalla reunustalla kulkee edesmenneen Välikadun linja. Kohti N.

124530: 9. Tyhjillään oleva tontti 00500040037 kuvattuna Porthaninkadun ja Keskikadun risteuksen yli. Kuvan vasemmassa reunassa Vanhaikodin tonttia reunustavaa joutomaa-aluetta, jossa saattaa olla säilyneenä vanhan torin ja raatihuoneen alueen kerrostumia. Kohti NE.

124530: 10. Tornion vanhan kirkon paikka (tontti 00400150021). Kuvassa Porthaninkoulun eteläpäätty (vasemmalla) ja Tornion kaupungintalo (oikealla). Vanha kirkko on sijainnut J. Rinteen mukaan kuvan keskellä koulun ja varastorakennuksen edessä ja osittain niiden alla. Kellotapuli on sijainnut kuvan oikean laidan kohdilla. Kohti E.

124530: 11. Nymanin talon (takavasemmalla) ja Viippolan talon (aivan oikea reuna) väliin jäävä tontti 00400020004 Åströminkadun pohjoispäässä. Nykyisen tontin länsipää on perunapeltona. Alun perin 1600-luvun tontti on ylettynyt Åströminkadun yli kohti rantaa (kuvassa vasemmalle) nykyisen Åströmin puiston puolelle. Kohti N.

124530: 12. Nymanin talon tontti 00400020006 kuvattuna Keskikadun ja Porthaninkadun risteyksestä. Kohti S.

Liite 10.7

124530: 13-15. Panoraama. Luonnontilassa oleva puolen korttelin kokoinen tontti 00400140009 kuvattuna Porthaninkadun (vasemmalla) ja Keskikadun (oikealla) risteyksestä. Kohti E-S.

124530: 16. Kuvassa ainoa entisen Välikadun varrella nykyisessä korttelissa 0040014 sijaitseva rakennus (tontti 00400030027). Koko kortteli on luonnontilassa. Kohti N.

Liite 10.8.

124530: 17. Kauppakatu 26:n rakennukset muodostavat perinteisen suljetun sisäpihan (tontti 00400130005). Kuva on otettu Kauppakadulta Kauppakadun ja Koulukadun kulmaukseen. Kohti S.

124530: 18. Kuvassa taustalla Kauppakatu 20, tontti 00400130008, kuvattuna museopuistosta. Kuvan keskellä näkyy entisen Välikadun linja, joka kulkee Museopuiston poikki ja talon vasemmalta puolelta kohti pohjoista. Kohti N.

124530: 19. Museopuisto (00499030001) kuvattuna Museopolulta Maakuntamuseon ja Granrothin talon välistä. Kohti E.

124530: 20. Åströmin puisto (00499030002) kuvattuna Porthaninkadun yli vanhainkodin parkkipaikalta. Kuvassa näkyvän Nymanin talon tontti (00400020006) on alun perin jatkunut puiston puolelle Åströminkadun yli, todennäköisesti kuvassa näkyvälle oikeanpuoleiselle koivuriville saakka. Kohti S.

124530: 21. Nymanin talon ja Viippolan talon väliin jäävä tontti (00400020004) kuvattuna puistosta Åströminkadun yli. Etualalla perunapello, taustalla keskellä yksikerroksinen tiilinen asuinrakennus, jonka oikealla puolella tiili- ja puurakenteinen ulkorakennus. Kohti N.

124530: 22. Åströminkadun tontti (00400010002) kuvattuna Keskikadun puolelta. Etualalla pääty Keskikadun puolella olevassa talossa on erilaisia toimitiloja. Keskellä näkyvä kadunsuuntainen rakennus on varastona. Kohti NW.

124530: 23. Näkymä Åströminkadulta (vanha Rantatie) Åströmin kartanon kohdalta luoteeseen.

Liite 10.12

124530: 24. Granrothin talon tontti (00400010005) kuvattuna kirjaston ja maakuntamuseon välistä. Taustalla peruskorjattavana oleva päärakennus ja etualalla punamullalla maalattu ulkorakennus. Ulkorakennuksen päädyssä kasvavan koivun juurella (tontti 00400010004) sijaitsee maanpinnalle havaittava sortumaton kellari. Kohti NE.

124530: 25. Kaksikerroksinen puurakennus Jääkärinkadun ja Torikadun kulmassa (tontti 00200110038) sijaitsee 1600- ja 1700-lukujen silloisen Rantakadun länsipuolella rantavyöhykkeellä, jossa karttojen perusteella on sijainnut makasiinirakennuksia. Kohti S.

124530: 26. Tyhjällä tontilla (00200030008), kuvan oikeassa reunassa auton takana, on irtomaakasa, joka kätkee allensa vanhan kellarin. Taustalla näkyvän kerrostalon (00200060001) kuvassa vasemman puoleisen kulman alla on myös todennäköisesti säilynyt kellari. Kohti E.

124530: 27. Tyhjiillään oleva tontti (00200030006) kuvattuna Keskikadulta Jääkärinkadulle ennen heinäkuussa 2000 tehtyjä arkeologisia tutkimuksia. Kohti W.

124530: 28-30. Panoraama. Keskellä vasemmalla tontin 00200030009 kauppahuoneisto ja parkkipaikka, jonka alaiset kulttuurikerrokset ovat todennäköisesti säilyneitä. Keskellä oikealla tyhjä tontti 00200020004. Molemmat tontit ovat 1. luokan aluetta. Kuva otettu Jääkärikadulta. Kohti N-E.

124530: 31. Risteyksen takana Husan v. 1857 rakennettu puutalo (tontti 00100020004). Kohti S.

124530: 32. Välikadun ja Eliaksen kadun risteyksessä sijaitsevan parkkipaikan alue (tontti 00200070021) kuuluu 2. luokan muinaisjäännösalueeseen. Kohti SE.

124530: 33-34. Panoraama. Torin kulmilla Torikadun ja Kauppakadun kulmassa sijaitseva tontti (00200090024) on 2. luokan muinaisjäännösalueetta. Kohti S.

124530: 35. Granrothin talon peruskorjausta. Uusien perustusten tekoa Keskikadun puoleisella sivustalla. Kohti NW.